

ARTDATABANKEN

Nordsamiska namn på arter i Sverige

Šlájaid davvisámegiellamat Ruotas
Northern Saami names for species in Sweden

Erik Christiansson

Självständigt arbete i Biologi • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
SLU Artdatabanken
Uppsala 2026

Nordsamiska namn på arter i Sverige

Šlájaid davvisámegiellamat Ruotás

Northern Saami names for species in Sweden

Erik Christiansson

Handledare:	Erica Mejlon, SLU Artdatabanken
Bitr. handledare:	Maria Backlund, SLU Artdatabanken
Examinator:	Göran Hartman, SLU, Institutionen för ekologi

Omfattning:	15 hp
Nivå och fördjupning:	Grundnivå, G2E
Kurstitel:	Självständigt arbete i Biologi
Kurskod:	EX0894
Kursansvarig inst.:	Institutionen för vatten och miljö
Utgivningsort:	Uppsala
Utgivningsår:	2026
Omslagsbild:	<i>Siberian Jay (Perisoreus infaustus) 02.jpg</i> . Bouke ten Cate, CC BY-SA 4.0 , via Wikimedia Commons
Upphovsrätt:	Vissa bilder i uppsatsen används enligt fria licenser eller <i>fair use</i> . Alla andra bilder används med upphovspersonens tillstånd eller är egna verk. Texten i uppsatsen är tillgänglig under licensen CC BY 4.0 .
Nyckelord:	artnamn, taxonomi, nordsamiska, Dyntaxa, trivialnamn, normering

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap

SLU Artdatabanken och Institutionen för ekologi

Tack

Till mina handledare Erica Mejlon och Maria Backlund.

Till min lärare Olle Kejonen på Institutionen för moderna språk vid Uppsala universitet för hjälpen med utformningen av arbetet och för de senaste två åren med samiska studier.

Till Miliana Baer på Sámi Giellagáldu för hjälp med utformningen av arbetet och för att ha gett mig en djupare förståelse för det nordsamiska språkarbetet.

Och till alla andra som har tagit sin tid för att hjälpa mig på vägen.

Sammanfattning

Att koppla samman nordsamiska ord med biologiska arter är att bygga broar mellan två olika kunskapssystem. När SLU Artdatabanken önskar presentera nordsamiska artnamn krävs ett underlag för att förstå hur de biologiska och språkliga världarna kan mötas.

Det här kandidatarbetet analyserar variationen av nordsamiska artnamn mellan olika källor och belyser de konflikter som uppstår vid kopplingen till den vetenskapliga taxonomin. Det görs med hjälp av 8 skriftliga källor till artnamn och 3 intervjuer med modersmålstalare. 30 arter och deras nordsamiska artnamn studeras närmre. Det hittas 77 artnamn för dem i de skriftliga källorna. Namnen för de olika organismgrupperna som arterna ingår i och källorna där artnamnen finns med jämförs. Konflikter mellan artnamnen och den vetenskapliga taxonomin kategoriseras.

I slutet presenteras förslag på riktlinjer för SLU Artdatabankens arbete med nordsamiska artnamn och förslag på kriterier för rekommendation av nordsamiska artnamn.

Nyckelord: artnamn, taxonomi, nordsamiska, Dyntaxa, trivialnamn, normering

Abstract

To combine Northern Saami words with biological species is to build bridges between two different knowledge systems. When SLU Swedish Species Information Centre wishes to present Northern Saami species names, the subject requires a review to understand how the biological and linguistic worlds can meet.

This bachelors thesis analyses the variation in Northern Saami species names between different published written sources and highlights the conflicts that arise when coupling the names to the scientific taxonomy. This is done with the help of 8 written sources and 3 interviews with native speakers. 30 species and their names are selected for analysis. 77 species names are found in the written sources. Species names for the different types of organisms and the written sources that contain the names are compared. Conflicts between the common names and the scientific taxonomy are categorised.

Finally, two proposals are presented: suggested guidelines for SLU Swedish Species Information Centre's work with Northern Saami species names and suggested criteria for recommendation of Northern Saami species names.

Keywords: species names, taxonomy, Northern Saami, Dyntaxa, common names, standardisation

Innehållsförteckning

Tabellförteckning	6
Figurförteckning.....	7
1. Inledning	8
2. Bakgrund	10
2.1 Artdatabanken.....	10
2.1.1 Svenska artnamn.....	10
2.2 Nordsamiska	11
2.2.1 Om nordsamiska.....	11
2.2.2 Nordsamiska som skriftspråk.....	12
2.2.3 Nordsamiskt språkarbete	13
2.2.4 Samisk traditionell kunskap	13
2.2.5 Nordsamiska artnamn.....	14
2.3 Folklig systematik.....	15
2.3.1 Samisk folklig systematik.....	15
2.3.2 Konflikter med vetenskaplig systematik.....	16
2.4 Internationell utblick	17
2.4.1 Norge – Nortaxa	18
2.4.2 Finland – Lajitietokeskus	18
2.4.3 Aotearoa / Nya Zeeland.....	18
2.5 Minoritetsspråk i Dyntaxa.....	18
2.5.1 Positiv effekt för samiskan	19
2.5.2 Standardisering av artnamn	19
2.5.3 Språksamarbeten	20
2.5.4 Etiska principer	20
2.5.5 Relevanta lagar.....	20
3. Metod.....	22
3.1 Undersökningen	22
3.2 Val av arter.....	22
3.3 Källor till artnamn	24
3.4 Intervjuer	27
3.5 Analysmetod	27
4. Resultat	29
4.1 Artnamn från skriftliga källor	29
4.2 Överensstämmelse	30
4.3 Intervjuer	33
4.4 Variation och konfliktklasser	35
4.4.1 Förekomster av konfliktklasser	40
5. Diskussion	42

6. Slutsats	45
6.1 Riktlinjer för arbetet med nordsamiska artnamn	45
6.2 Kriterier för rekommendation av nordsamiska artnamn	45
6.3 Motivering.....	46
6.3.1 Riktlinjer för arbete med nordsamiska artnamn.....	46
6.3.2 Kriterier för rekommendation av nordsamiska artnamn	47
6.3.3 Konflikter mellan olika artnamn och den vetenskapliga systematiken	48
Referenser.....	49
Bilaga 1 – Kriterier för svenska artnamn	53
Bilaga 2 – Krav på samiska termer.....	59
Bilaga 3 – Andra relevanta källor till nordsamiska artnamn.....	60
Bilaga 4 – Intervjumall	62
Bilaga 5 – Bildspel till intervjuerna.....	63
Bilaga 6 – Artnamn från skriftliga källor	94
Bilaga 7 – Artnamn från intervjuerna	97

Tabellförteckning

Tabell 1. Utvalda taxa för denna undersökning.....	23
Tabell 2. Översikt av använda källor.	24
Tabell 3. Artnamn från de skriftliga källorna.	29
Tabell 4. Statistik över artnamn och genomsnittlig överensstämmelse per organismgrupp.....	31
Tabell 5. Statistik över artnamn och genomsnittlig överensstämmelse per källa, med uppdelning mellan rekommenderade (r) och alternativa (a) artnamn. För förkortningarna se tabell 2. ...	32
Tabell 6. Genomsnittlig överensstämmelse och antal artnamn för rekommenderade respektive alternativa artnamn.	33
Tabell 7. Artnamn från intervjuer med språkmästare. Arter där alla språkmästare hade ett namn och alla namn var samma ord anges i kolumnen Alla språkmästare överens?	34

Figurförteckning

Figur 1. Dialekter inom det nordsamiska språkområdet, från Kejonen 2020	12
Figur 2. Tabeller som illustrerar den folkliga systematiska strukturen i den samiska kulturen, från Anderson 1978 s. 421.....	16
Figur 3. Informationen från Dyntaxa presenteras på Artfakta.se. Här finns för vissa arter Namn på andra språk, bland annat på finska, ett av Sveriges nationella minoritetsspråk.....	19
Figur 4. Några av arterna i undersökningen: boazu, ruovddagas, smarvejeagil och beahci – det vill säga ren Rangifer tarandus tarandus, spillkråka Dryocopus martius, påskrislav Stereocaulon paschale och tall Pinus sylvestris. Bilder via Wikimedia Commons, för referensuppgifter se bilaga 5.....	22
Figur 5. Genomsnitt antal artnamn per art och genomsnittlig överensstämmelse för artnamn per organismgrupp. Siffror finns i tabell 4.	31
Figur 6. Antal artnamn och genomsnittlig överensstämmelse för artnamn i källorna. Siffror finns i tabell 5. För förkortningarna se tabell 2. Här är källorna sorterade efter antal artnamn.....	32
Figur 7. Genomsnittlig överensstämmelse för rekommenderade och alternativa artnamn.	33
Figur 8. Antal förekomster av varje konfliktklass.....	40

1. Inledning

Den här uppsatsen handlar om nordsamiska namn på arter i Sverige. Som ett urfolksspråk har nordsamiskan många begrepp som är knutna till naturen. Att koppla samman nordsamiska ord med biologiska arter är att bygga broar mellan två olika kunskapssystem.

Kandidatarbetet görs hos SLU Artdatabanken och deras enhet för taxonomi. De har en önskan att ha med namn på Sveriges nationella minoritetsspråk i sin taxonomiska databas, Dyntaxa, bland annat nordsamiska. Namnen ska då presenteras för allmänheten på Artfakta.se. Att ha med nordsamiska artnamn i den biologiska databasen bidrar till förbättrad tillgänglighet för nordsamisktalande användare och bidrar till synligheten och möjliggör användningen av nordsamiska artnamn för naturvårdsaktörer och allmänheten.

Målet med det här kandidatarbetet är att ge tillämpbar kunskap för namnstandardisering och presentation av artnamn. Det görs genom att analysera hur användningen av nordsamiska artnamn ser ut idag och vilka konflikter som uppstår mellan den vetenskapliga taxonomin och den folkliga systematiken. Sedan presenteras förslag på riktlinjer för SLU Artdatabankens arbete med nordsamiska artnamn och kriterier för rekommendation av nordsamiska artnamn. Resultaten som detta kandidatarbete levererar kan förhoppningsvis vara användbara för det framtida arbetet med artnamn på de andra samiska språken och andra nationella minoritetsspråk.

Vetenskaplig frågeställning för arbetet:

Hur varierar nordsamiska artnamn mellan olika publicerade källor och vilka konflikter uppstår vid koppling till den vetenskapliga taxonomin?

Medan vi kan peka på en ganska omfattande forskning rörande de nordiska djur- och växtnamnen har studiet av de samiska ännu inte lämnat stadiet av insamling och sammanställning. Det här är ett forskningsområde som fortfarande återstår att närma sig. Behovet av riksnamnslistor, som även innefattar djur och växter som inte återfinns inom samiskt område och i traditionell samisk föreställningsvärld, för de samiska språken har påtalats, men saknas ännu.

Ingvar Svanberg, i Samisk etnobiologi (2000)

2. Bakgrund

2.1 Artdatabanken

SLU Artdatabanken tillhandahåller mycket information om arter och naturtyper m.m. till myndigheter, naturvårdsaktörer, företag och allmänheten. De har sedan 2002 i uppdrag från regeringen att leda Svenska Artprojektet för att kartlägga, beskriva och tillgängliggöra kunskap om alla Sveriges flercelliga växter, svampar och djur (SLU Artdatabanken 2025b; Näringsdepartementet 2016). Informationen presenteras bland annat på Artdatabankens onlineplattformar Artfakta och Artportalen, och namnen lagras i den taxonomiska databasen Dyntaxa (SLU Artdatabanken 2025a).

I Dyntaxa finns vetenskapliga namn och svenska namn. Utöver det förekommer hos enstaka organismgrupper även namn på andra språk, såsom norska, tyska, engelska och finska.

2.1.1 Svenska artnamn

De artnamn som finns i Dyntaxa är de som visas för allmänheten på onlineplattformar som Artfakta och Artportalen. Namnen är i princip normerande för myndigheter som Naturvårdsverket och Länsstyrelserna, men även för konsultfirmor, föreningar och intresserad allmänhet (SLU Artdatabanken 2025a).

Inom biologin finns en tradition att standardisera namnen på arter så att varje art har ett unikt namn. Linnés binomiala latinska artnamn fick stort genomslag och användes för att otvetydigt kunna kommunicera om arter (Ekberg 2021). För att kunna prata om arter utanför akademiska kretsar gjordes, från början framför allt av ornitologer och botaniker, försök att också standardisera namnen i det vardagliga språket, det som ibland kallas för trivialnamn.

Med ett ökat intresse av naturvård och artbevarande har även behovet av svenska namn ökat, för att man insåg värdet av att kunna prata om enskilda arter med människor som inte känner sig hemma i de vetenskapliga namnen. När SLU Artdatabanken inom Svenska artprojektet började med bokverket Nationalnyckeln bestämde man att alla arter i det skulle ha svenska namn. Rutiner för att välja och ta fram svenska djurnamn saknades då, och därför tog SLU Artdatabanken då fram riktlinjer och tillsatte en kommitté för detta (Maria Backlund, pers.komm.).

Idag är ansvaret för att fastställa normerande svenska namn på arter fördelat på fyra organisationer. De har sammanställt kommittéer för olika organismgrupper. Sveriges Ornitologiska Förening - BirdLife Sverige har *Taxonomikommittén* som behandlar fågelnamn, Sveriges Botaniska Förening har *Arbetsgruppen för Svenska Växtnamn* som behandlar växtnamn men även lavar och alger, Sveriges Mykologiska Förening har *Arbetsgruppen för svenska svampnamn* som behandlar svampnamn, och SLU Artdatabanken har *Kommittén för svenska djurnamn* som behandlar namn på alla djur som inte är fåglar (BirdLife Sverige 2025; Svenska Botaniska Föreningen u.å.; Sveriges Mykologiska Förening 2022; SLU Artdatabanken 2025c).

Dessa grupper har riktlinjer för hur svenska namn ska se ut. Riktlinjerna liknar varandra men har en del egenheter på grund av olika traditioner inom den biologiska forskningen om olika organismgrupper. Riktlinjerna listas och jämförs i bilaga 1.

Även andra väletablerade svenska namn på arter finns med i Dyntaxa och visas som synonymer till det normerade namnet.

2.2 Nordsamiska

2.2.1 Om nordsamiska

Nordsamiska är det största av de tio samiska språken¹ och är ett uraliskt språk, såsom finska och estniska. Fem av de samiska språken finns i Sverige. De är nationella minoritetsspråk och talas i olika utsträckning. Nordsamiska talas i Sverige, Norge och Finland. Nordsamiska har 15 000 - 25 000 talare eller fler, varav ett par tusen bor i Sverige. De samiska språken utgör ett kontinuum, där de geografiskt närmre belägna språken är mer ömsesidigt förstådda än de som är mer avlägsna. Nordsamiska talas i Sverige främst i Kiruna och Gällivare kommuner, men även längre söderut till följd av svenska statens tvångsförflyttningar i början av 1900-talet (Kejonen 2023).

Nordsamiskan delas i sin tur traditionellt upp i ett antal dialekter: sjösamiska-dialekter längs den norska kusten, Finnmarksamiska i den nordöstra delen av språkområdet i Norge och Finland, och Tornesamiska i den sydvästra delen av språkområdet i Norge och Sverige. Tornesamiska kan igen delas upp i två olika dialekter, nämligen Karesuandosamiska (*Gárasavvon*) och Jukkasjärvisamiska (*Čohkkiras*), se figur 1 (Kejonen 2020).

¹Antalet samiska språk eller *varieteter* varierar mellan olika källor. Enligt Kejonen (2020) är en uppdelning i 10 språk numera väl accepterad.

Figur 1. Dialekter inom det nordsamiska språkområdet, från Kejonen 2020. © Olle Kejonen

Samer erkändes som Sveriges urfolk av riksdagen 1977 (Kejonen 2023). Samiska är sedan 2000 även erkänt som minoritetsspråk i Sverige (Konstitutionsutskottet 1999, Riksdagen 1999 s. 93). Dock är nämnvärt att språklagen (2009:600) inte gör någon skillnad på de olika samiska språken. Grunden till det beslutet går att läsa på sidor 105–106 i utredningen *Steg mot en minoritetspolitik – Europarådets konvention om historiska minoritetsspråk* (SOU 1997:192) från Minoritetsspråkskommittén.

Nordsamiska klassas av UNESCO som *definitivt hotad* (“definitely endangered”), på grund av dess stora geografiska utbredning och *svagare status* (“weaker position”) utanför norska Finnmark där språket är som starkast. Nordsamiska är det minst hotade av de samiska språken (Moseley & Nicolas 2010 s. 35).

2.2.2 Nordsamiska som skriftspråk

De samiska språken har historiskt fram till idag främst varit muntliga språk. De äldsta samiska texterna är kristna texter som skrevs av missionerande präster. Ortografin (stavning, skrivtecken mm.) varierade mellan författare, och lingvister har i olika omgångar försökt omarbeta och “förbättra” samiskans ortografier. I Sverige utgick översättare ofta ifrån sydliga samiska varianter, medan skrivsättet på norsk sida ofta var baserat på nordligare varianter. Det fanns ofta också flera ortografier för samma dialekt, till exempel över landsgränserna. Först på 1900-talet skedde utarbetandet av skriftspråken av samer själva, och man började standardisera ortografierna för de olika samiska språken (Larsson 1985).

Nordsamiskan har sedan 1979 en officiell standardortografi, och standardspråket är främst baserat på dialekten från norska Finnmark (Söder & Parkvall 2010). Samiska talare har genom historien varit i kontakt med andra språk och kulturer, och de har därför påverkat varandra. I nordsamiska förekommer lånord från såväl finska som norska och svenska, medan de samiska språken som talats och talas i Ryssland har fler ryska lånord (Kejonen 2023). Lån åt andra hållet förekommer också, framförallt i lokala dialekter. Till exempel har namnet för lavskrikan, *goeksege* (*sydsamiska*) / *guovsak* (*lulesamiska*) lånats in till det svenska dialektordet köxiken (Helge Dahlstedh 1966 enl. Bull Kuhmunen 2011, Ryd 2017 s. 45). Även många andra samiska ord har lånats till majoritetsspråken, ofta i domäner som nybyggare inte haft egna ord för (Korhonen 2000).

2.2.3 Nordsamiskt språkarbete

Sametinget har i Sverige ansvaret för det samiska språkarbetet och följer tillsammans med Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor upp hur minoritetspolitiken i Sverige genomförs (Sametinget 2026).

2022 etablerade de tre sametingen i Norge, Sverige och Finland språkorganet Sámi Giellagáldu (bokstavligen *samisk språkkälla*), som är ett samnordiskt kunskaps- och resurscenter (Vannar & Wasara 2023). De har språknämnder för 7 samiska språk, bland annat nordsamiska, och har som uppgift att standardisera terminologi och stavning i skriftspråket och jobbar med språkvård för de samiska språken (Sámi Giellagáldu u.å.). De har kriterier för samiska facktermer, som presenteras i bilaga 2.

De samiska språkvårdande organisationerna strävar efter en gemensam språkvård över nationsgränserna. Så står det i en rapport från svenska Sametinget att *”Eftersom de samiska språken återfinns inom flera nordiska länder är det grundläggande att ett samnordiskt övergripande språkvårds- och normeringsarbete ombesörjs så att de samiska språken inte utvecklas åt olika håll i Finland, Norge och Sverige.”* (Vannar & Wasara 2023 s. 7).

2.2.4 Samisk traditionell kunskap

Mycket har skrivits om samernas relation till naturen. Dokumentation har gjorts av många genom historien, från Ottar från Hålogaland och Carl von Linné till Sigrid Drake och Israel Ruong. Den mest omfattande moderna sammanställningen av samisk traditionell kunskap är boken *Samisk etnobiologi – Människor, djur och växter i norr* (Svanberg & Tunón red. 2000).

FN:s konvention om biologisk mångfald innehåller bland annat artiklar om traditionell kunskap och hållbart sedvanebruk kopplat till biologisk mångfald. Sametinget har av regeringen fått uppdraget att samordna arbetet med traditionell kunskap i Sverige, och gör det tillsammans med Centrum för biologisk mångfald på SLU (Labba 2025).²

Artnamn kan ses som en del av, och en inblick i, den traditionella kunskapen.

²Centrum för biologisk mångfald är sedan 2026 en del av SLU Artdatabanken.

2.2.5 Nordsamiska artnamn

I samiskan, så som i alla språk, har ord och termer ofta uppstått vid behov, och haft en högre detaljeringsgrad för det som man mest kommer i kontakt med. Så har exempelvis vissa fiskande samer haft många olika ord för sik och abborre, och renskötande samer har många olika termer för olika renar (Korhonen 2000). Samtidigt har andra organismer som av exempelvis botaniker särskiljs som olika arter, i många fall gemensamma namn. En djupgående undersökning av den samiska folkliga systematiken för djur och växter, tillsammans med mycket social och kulturell kontext, presenteras i *Saami Ethnoecology* (Anderson 1978 s. 401-558).

Kunskap om termer för olika arter finns ofta hos äldre talare. Nissen tyckte sig redan 1921 observera att kunskapen om lavar verkade minska bland yngre talare (Nissen 1921 s. 247).

Nedteckning av just samiska artnamn har ofta gjorts i samband med annan forskning, till exempel lingvistik eller etnologi, och av kristna präster och missionärer i samiska områden. Svanberg nämner Carl von Linné, Johan Ernst Gunnerus, Knud Leem, Jakob Fellman, Just Qvigstad, Harald Grundström och K.B. Wiklund som exempel på nedtecknare av samiska namn i äldre tid (Svanberg & Tunón red. 2000).

Johan Turi (1854-1936), som är känd som den första samiska författaren, har också dokumenterat samiska namn på arter. Han samlade på exemplar av växter och lavar och nedtecknade deras nordsamiska namn, och hade hjälp av en botaniker, Thore C.E. Fries (1886-1930), för att bestämma de botaniska namnen (Svanberg 2004). Svanberg noterar att listan är särskilt intressant just på grund av kombinationen av folkbotaniska taxa och vetenskapliga referenser.

En del publikationer av samiska artnamn har brister, till exempel på grund av en brist på artkunskap hos den som nedtecknat namnen eller att andra källor citeras utan någon kvalitetskontroll. Det har lett till att traditionella samiska fågelnamn har knutits till fel art i många välanvända ordböcker och ordlistor, enligt Ynve Ryd. Till exempel nämner han att Collinders ordbok har kopplat det lulesamiska namnet på sjöorre, *njurgoj*, till den besläktade fågeln svärta (som enligt hans informanter heter *skårra*) (Ryd 2017 s. 174-184).

En annan vanlig förekomst är nykonstruerade eller direktöversatta artnamn. De kan vara nödvändiga och värdefulla för arter som inte har några traditionella namn, men Yngve Ryd anser att det ofta gjorts ”oseriöst” och utan ”finess” (Ryd 2017 s. 19,174).

I modern tid har det publicerats många olika typer av verk med artnamn, från floror och fågelböcker till ordlistor och lingvistiska undersökningar för artnamn om specifika artgrupper. Några sådana undersökningar har gjorts nyligen av Anna Sofie Bull Kuhmunen (2011) om sydsamiska fågelnamn, Déborah Aleia Aldana Shelton (2022) om pitesamiska växtnamn och Berit Inga (2007) om nordsamiska lav- och svampnamn. En beskrivning av de verk som använts i denna undersökning finns under metodavsnittet, och en översikt av andra relevanta källor till nordsamiska artnamn finns i bilaga 3.

2.3 Folklig systematik

Genom historien har människor interagerat med naturen och därför kommit i kontakt med olika arter. Människor begriper världen genom att dela upp det man observerar i olika kategorier.

I biologin försöker man dela upp arter systematiskt genom att beskriva deras släktskap tillbaka i historien, och ge varje art ett unikt namn. Uppdelningen gjordes först huvudsakligen med morfologiska egenskaper, det vill säga olika delar av utseendet, och på senare tid till stor del med hjälp av DNA-sekvensering. Den folkliga systematiken däremot beror inte direkt på arternas historiska släktskap, och baseras i stället ofta på likheter i utseende, beteende, läten, växtplats eller användning. En och samma art kan också ha olika namn för olika livsfaser. Den folkliga systematiken speglas i språket, i orden man använder för att beskriva naturen och organismer (Atran 1998, Larsson 2009).

2.3.1 Samisk folklig systematik

Anderson (1978 s. 401-558) beskriver den samiska systematiken utförligt. Hon ritar bokstavligen upp den taxonomiska strukturen för hur man i den samiska kulturen delat in arter. Det görs både på en övergripande plan (se figur 2) och väldigt detaljerat på artnivå. Hon visar tydligt på kategorisering baserat på olika egenskaper och kännetecken, och en stor kunskap om arter som man har varit nära i kontakt med.

Ett exempel som återfinns i andra källor är att samer har haft en utförlig kunskap om lavar och aldrig sammanfört mossor och lavar under en benämning, medans den skandinaviska allmänheten har kategoriserat lavar tillsammans med mossor (Nissen 1921 s. 238; Svanberg & Tunón 2000 s. 50).

Figure 5:6

Taxonomic Structure of the Domain of eal'li 'animal'

<u>eal'li</u> ₂ 'animal'							
<u>olmuš</u> 'human'	<u>eal'li</u> ₁ 'animal'						
	<u>spire</u> ₂ 'large wild animal'		<u>guolli</u> 'fish'	<u>div'ri</u> ₂ 'small creature'			
	<u>lod'di</u> ₁ 'flying verte- brate'	<u>spire</u> ₁ 'mammal; other land vertebrate'		<u>lod'di</u> ₂ 'flying inverte- brate'	<u>div'ri</u> ₁ 'crawling elongate inverte- brate'	<u>gobbá</u> 'beetle, globu- lar inverte- brate'	<u>skálčo</u> 'shelled inverte- brate'

Figure 5:7

Taxonomic Structure of the Domain of šadda 'plant'

<u>šadda</u> 'plant'						
<u>muorra</u> ₂ 'tree'		<u>guobbar</u> 'fungus'	<u>rássi</u> ₁ 'small wild plant'			
(<u>las'ta-</u>) <u>muorra</u> ₁ (deciduous-) tree'	<u>goac'ci-</u> <u>muorra</u> 'conifer tree'		<u>rássi</u> ₂ 'foliage plant'	<u>suoi'dni</u> 'bladed plant'	<u>jeagil</u> 'lichen'	<u>sámmál</u> 'moss'

Figur 2. Tabeller som illustrerar den folkliga systematiska strukturen i den samiska kulturen, från Anderson 1978 s. 421. © Myrdene Anderson

2.3.2 Konflikter med vetenskaplig systematik

Den folkliga systematiken krockar på olika sätt med den vetenskapliga systematiken, eftersom de har olika syften och utgångspunkter. Dessa konflikter har inte att göra med att något system är bättre än ett annat, utan uppstår oundvikligt av att de har helt andra utgångspunkter och delvis olika syften.

Skillnad mellan den folkliga systematiken (på engelska ofta *folk taxonomy*) och den vetenskapliga systematiken har beskrivits för många organismgrupper och på många språk. Studier som Berlin m.fl. (1966) och McGlone m.fl. (2021) använder begreppen *over-differentiation* och *under-differentiation* för att beteckna när språken har fler termer för samma art eller samma term för flera arter.

För att förstå konflikterna behövs det en mer detaljerad beskrivning av dem än bara antalet termer. Därför delas här konflikterna in i 5 olika *konfliktklasser*, och dessa används sedan i analysen av artnamnen.

A. Synonymer och dialektala varianter

Det finns ofta flera ord för en och samma art i det folkliga språket. Det står egentligen inte i någon konflikt med den vetenskapliga systematiken utan med principen om att varje art ska ha ett unikt namn.

Ett exempel från svenskan är att *Canis lupus* kan heta både *varg* och *ulv* (SLU Artdatabanken 2026). Ett annat exempel är *Chamaenerion angustifolium* som kallas för bland annat *mjölk*, *rallarros* och *rävsvans* (SLU Artdatabanken 2026b).

B. Homonymer – samma namn för flera arter

Det är vanligt att samma namn används för flera olika arter.

Till exempel används på svenska oftast bara begreppet *björk* för att beskriva träd som antingen är glasbjörk *Betula pubescens* eller vårtbjörk *Betula pendula*.

Ett annat exempel är namnet *vitmossa*, som botaniskt avser ett släkte av mossor, *Sphagnum*, men som för många svensktalande även är begreppet för fönsterlav *Cladonia stellaris* (SVT Nyheter 2018).

C. Icke-taxonomiska gruppnamn

En näraliggande och vanlig företeelse är att det finns samlingsbegrepp för grupper av arter som inte alla ingår i en taxonomisk klad. Det kallas bland systematiker för parafyletiska eller polyfyletiska grupper.

Korhonen beskriver att lavar har differentierats av samer i marklavar, hänglavar och lavar på trädstammar och stenar (Korhonen 2000 s. 96). Svanberg nämner att det inte har funnits ett samlingsbegrepp för lavar på samiska, utan att det bara funnits ord för olika arter beroende på växtplats och relevans för renbete (Svanberg & Tunón 2000 s. 50; även Nissen 1921 s. 238). Dessa namn för olika lavgrupper är polyfyletiska, för grupperna de syftar på hänger inte ihop baserat på släktskap, även om de har lika växtsätt och ekologi.

D. Semantisk snävhets

Det är väldigt vanligt att det finns begrepp som är mer specifika än för en art.

Till exempel beskriver Svanberg att kustsamer i Finnmark haft olika namn för hälleflundra *Hippoglossus hippoglossus* beroende på dess storlek (Svanberg & Tunón 2000 s. 39).

Fjellström beskriver att man har haft två olika namn på den fleråriga kvannen *Angelica archangelica*, ett ord för första året innan den blommar, och ett ord för andra året när den blommar (Svanberg & Tunón 2000 s. 243-46).

Korhonen beskriver att det finns olika namn för tamren och vildren. Han nämner att det inte finns ett egentligt samlingsbegrepp för dem, men att ordet för tamren används i den bemärkelsen. Han beskriver dessutom att det finns många olika begrepp för renar beroende på ålder, kön, reproduktion och päls (Korhonen 2000 s. 93-95).

E. Förväxling

Det sker att namn kopplas till arter som inte alls stämmer. Det noteras av såväl Ryd som Svanberg att nedtecknare av samiska artnamn ibland har förväxlat arter eller missförstått informanter, och därmed knutit fel namn till fel art (Ryd 2017 s. 174-184; Svanberg 2000 s. 49).

2.4 Internationell utblick

De samiska språken talas i fyra länder, sedan före de olika nationerna existerade. Det är relevant att se över landsgränserna för att få ett heltäckande perspektiv och inte fastna i ett nationellt arbete. Det kan även vara värdefullt att ta in exempel från andra delar av världen för att få ett bredare perspektiv.

2.4.1 Norge – Nortaxa

Den norska Artsdatabanken har en taxonomisk databas, Nortaxa, som motsvarar den svenska Dyntaxa. Artsdatabanken har principer för norska artnamn, som presenteras i bilaga 1.

I Nortaxa finns 2863 nordsamiska artnamn som är offentligt publicerade, varav 2028 namn är rekommenderade ("gjeldende") (Nortaxa u.å.).

Artsdatabanken hade runt 2016 ett projekt för att samla in existerande samiska namn och publicerade dem i Nortaxa (tidigare *Artsnavnebasen*). De saknar riktlinjer för samiska namn och saknar en namnkommitté för samiska namn (Joshua Jenkins Shaw, pers.komm.).

2.4.2 Finland – Lajitietokeskus

Den finska motsvarigheten är Finlands Artdatcenter, Suomen Lajitietokeskus, som publicerar information om alla arter i Finland på sin webbplats laji.fi. De har artnamn på finska och svenska, och på engelska för vissa arter (Finlands Artdatcenter 2026).

2.4.3 Aotearoa / Nya Zeeland

På Nya Zeeland talas både engelska och māori (*te reo Māori*), som är urfolksspråket på Nya Zeeland. Māori-namn på arter används med hög frekvens, framförallt för de arter som är endemiska till Nya Zeeland. Forskningsinstitutet Manaaki Whenua – Landcare Research som jobbar med biologisk mångfald och ekologi har till exempel publicerat en ordlista för flora och fauna med māori, engelska och vetenskapliga namn (Taura m.fl. 2021).

En undersökning fann att artnamn på māori var nästan 5 gånger vanligare än de engelska alternativen i tidningstext och nästan 3 gånger vanligare i vetenskapliga publikationer (Heenan 2022).

2.5 Minoritetsspråk i Dyntaxa

Av de nationella minoritetsspråken i Sverige finns idag endast namn på organismer på finska med i Dyntaxa. Finska är det enda minoritetsspråk som är ett eget nationellt språk utanför Sverige, vilket har gett det andra förutsättningar som språk för biologisk vetenskap (se figur 3).

SLU Artdatabanken har på senare tid jobbat internt med artnamn på minoritetsspråk och förberett de tekniska förutsättningarna i Dyntaxa-databasen. Nästa steg i detta arbete är att ta fram riktlinjer och kriterier för hanteringen och presentationen av artnamn på minoritetsspråken.

Kungsörn *Aquila chrysaetos* (Linnaeus, 1758)

+ Mina arter

Taxonomi

Information

Kartor

Bilder

NT Rödlistning

Svensk förekomst: **Bofast och reproducerande**

Invandringshistoria: **Spontan**

Kategori: **Art**

Status: **Accepterat**

TaxonID: **100011**

Typ: **Taxonomiskt**

> Visa mer

> Visa mer

Vetenskapliga namn

[Aquila chrysaetos \(Linnaeus, 1758\)](#)

[Falco Chrysaetos Linnaeus, 1758](#)

Rekommenderat

Synonym

Svenska namn

[kungsörn](#)

Rekommenderat

Övriga tillhörigheter

Artkomplex: [Aquila chrysaetos/Haliaeetus albicilla kungsörn/havsörn](#)

Namn på andra språk

[Kongaørn](#)

[Steinadler](#)

[Gullörn](#)

[Maakotka](#)

[Kongeørn](#)

Färöiska

Tyskt

Isländskt

Finskt

Norskt (Bokmål)

Figur 3. Informationen från Dyntaxa presenteras på [Artfakta.se](#). Här finns för vissa arter Namn på andra språk, bland annat på finska, ett av Sveriges nationella minoritetsspråk.

2.5.1 Positiv effekt för samiskan

Rasmussen och Nolan (2011) beskriver att en del av den samiska språkvitaliseringen har gjorts genom att främja användningen av språken i nya områden och sammanhang (“domains”). Att utveckla terminologi och standarder har byggt upp en “modern infrastruktur” för de samiska språken. När ett språk används i offentligheten av ansedda aktörer, till exempel av myndigheter eller i akademiska sammanhang, kan det förstärka språkets status (Huss & Lindgren, 2011).

Att lyfta fram samiska artnamn från Artdatabankens håll skulle göra språket mer synligt till allmänhet och myndigheter som jobbar med naturvård, och skulle därmed kunna ha den statushöjande effekten. Det skulle också möjliggöra tydlig kommunikation om arter på samiska och sökning av arter på samiska.

2.5.2 Standardisering av artnamn

Som beskrivet tidigare är utgångspunkten från biologiskt håll att varje art som beskrivs ska ha ett unikt vetenskapligt namn, och att arter i Sverige ska ha unika svenska namn. Också samiska terminologiarbetare anbefaller att man bör ha en term för en sak (Sámi Giellagáldu 2023 s. 6). Det är en gemensam utgångspunkt som kommer från ett behov att kunna kommunicera otvetydigt. För att kunna ha en tydlig kommunikation om arter på nordsamiska krävs också ett arbete med att standardisera nordsamiska artnamn. I det arbetet behövs både språklig och biologisk kompetens.

2.5.3 Språksamarbeten

Andra delar av samhället har prioriterat synliggörande av samiska namn sedan tidigare. Ett exempel är skyltning för ortnamn och andra texter i den offentliga miljön. Kuoljok (2014) lyfter fram många vittnesmål om hur betydelsefullt skyltningen är för samiska talare. Hon beskriver också hur en utveckling har skett med hjälp av många aktörer tillsammans, från kommuner till företagare.

För just ortnamn finns ett tydligt samarbete mellan Lantmäteriet, Sametinget och Institutet för språk och folkminnen, genom remisser och ett ortnamnsråd. Lantmäteriet har arbetat med samiska ortnamn sedan 1980-talet, och har tydliga riktlinjer för hur arbete med ortnamn ska ske i minoritetsspråksområden (Lantmäteriet 2016).

2.5.4 Etiska principer

Insamling och publicering av artnamn och annan traditionell kunskap ska göras med hänsyn till kulturen och människorna det berör. Det är viktigt att ha kunskap om, och förståelse för, historien av svensk forskning i Sápmi. Många akademiska institutioner har varit delaktiga i svensk maktutövning mot samerna. Från biologiskt håll var det främst genom rasbiologin, vilket beskrivs bland annat i Sanningskommissionens rapport *Marken, vattnet, tankarna. Konsekvenser för samer av svensk politik* (SOU 2026:15). Statens expansiva lantbrukspolitik har också spelat en stor roll i koloniseringen av Sápmi (Lundmark 2008).

Ett exempel på etiska principer som kan tillämpas vid vetenskapligt arbete av detta slag finns i *Roadmap to Decolonial Arctic Research* från nätverket CO-CREATE, där bland annat Samerådet ingår (Herrmann m.fl. 2023). Samerådet har också antagit principer för hur data från forskning om samiska frågor bör hanteras: *Sámi Ownership and Data Access principles (SODA)* (Samerådet 2024). De baseras på internationella principer för data från urfolksforskning som kallas för CARE-principerna, som utvecklats som ett komplement till FAIR-principerna (Siri & Axelsson 2024). Viktiga utgångspunkter i alla dessa etiska riktlinjer är att framtagande, förvaltande och ägande av data görs av och med berörda samiska gemenskaper, och ska vara till nytta för dem (Fjellheim 2024).

2.5.5 Relevanta lagar

Språklagen (2009:600) 8 § konstaterar att *Det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken*. Skyldigheter för det allmänna tydliggörs i Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Där framgår att ansvaret främst ligger hos förvaltningsmyndigheter, domstolar och kommuner inom förvaltningsområdet för samiska. SLU Artdatabanken har, som en del av en svensk myndighet, om inte en juridisk plikt, så åtminstone ett ansvar att inkludera minoritetsspråken i sitt informationsarbete till allmänheten i Sverige (se även Sametinget 2025).

Artdatabanken bör även ha i beaktning Lag (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket för beslut i ärenden som kan få särskild betydelse för samerna.

The name on our lips reveals the knowledge we have of each other

Robin Wall Kimmerer, i Gathering Moss (2003)

3. Metod

3.1 Undersökningen

För att SLU Artdatabanken ska kunna presentera artnamn på nordsamiska önskar de förslag på riktlinjer och kriterier för presentationen av artnamn på nordsamiska.

För att utveckla sådana kriterier behöver man förstå hur artnamn används och dokumenterats. Först analyseras här nordsamiska artnamn som presenteras i olika publicerade källor och användningen av artnamn av modersmålstalare. Sedan tas det fram ett förslag på riktlinjer för arbetet med nordsamiska artnamn och ett förslag på kriterier för rekommendation av nordsamiska artnamn. Riktlinjerna baseras på underlaget från analysen, och på en sammanställning av relevant bakgrundslitteratur och samtal med experter i området.

Figur 4. Några av arterna i undersökningen: boazu, ruovddagas, smarvejeagil och beahci – det vill säga ren Rangifer tarandus tarandus, spillkråka Dryocopus martius, påskrislav Stereocaulon paschale och tall Pinus sylvestris. Bilder via Wikimedia Commons, för referensuppgifter se bilaga 5.

3.2 Val av arter

För att få en överskådlig storlek på ett material för jämförelsen har ett urval av 30 arter gjorts. Alla dessa arter är vanligt förekommande i Sápmi. Arterna har valts ut i ett kvoturval för olika organismgrupper för att täcka en bredd av olika slags organismer. Organismgrupperna som är

representerade är däggdjur, fåglar, träd, örter och kryptogamer. Inom organismgrupperna har arter valts ut för att täcka olika typer av sammanhang i vilka de har varit en del av naturkontakten. Vissa arter är betydande för renskötseln, andra används eller har använts direkt som föda, medan några är “bara” vanliga arter som förekommer i skogs- och fjällmiljöer.

För varje taxon anges här (tabell 1) deras vetenskapliga namn, deras rekommenderade svenska namn, vilken typ av organism det är, vilken nivå taxonet har i den taxonomiska hierarkin och vilket TaxonID den har i Dyntaxa-databasen. Vissa taxa som har valts ut är inte arter, utan är underarter, släkten eller artkomplex, för att täcka olika “djup” i terminologin. För läslighetens skull används genomgående begreppet “arter” för att beskriva de utvalda taxa.

Tabell 1. Utvalda taxa för denna undersökning.

Nr	TaxonID	Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori	Taxon nivå
1	233627	<i>Rangifer tarandus tarandus</i>	tamren	Däggdjur	Underart
2	100066	<i>Gulo gulo</i>	järv	Däggdjur	Art
3	206004	<i>Lepus timidus</i>	skogshare	Däggdjur	Art
4	206046	<i>Alces alces</i>	älg	Däggdjur	Art
5	102606	<i>Sciurus vulgaris</i>	ekorre	Däggdjur	Art
6	100011	<i>Aquila chrysaetos</i>	kungsörn	Fåglar	Art
7	103031	<i>Perisoreus infaustus</i>	lavskrika	Fåglar	Art
8	100049	<i>Dryocopus martius</i>	spillkråka	Fåglar	Art
9	103052	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	domherre	Fåglar	Art
10	102944	<i>Lagopus lagopus</i>	dalripa	Fåglar	Art
11	1005684	<i>Equisetum spp.</i>	fräknar	Örter	Släkte
12	221717	<i>Menyanthes trifoliata</i>	vattenklöver	Örter	Art
13	221395	<i>Betula pubescens</i>	glasbjörk	Träd	Art
14	220682	<i>Betula nana</i>	dvärgbjörk	Örter	Art
15	222163	<i>Pinus sylvestris</i>	tall	Träd	Art
16	220850	<i>Picea abies</i>	gran	Träd	Art
17	223265	<i>Populus tremula</i>	asp	Träd	Art
18	223284	<i>Salix caprea</i>	sälg	Träd	Art

19	1006592	<i>Salix spp.</i>	viden	Örter	Släkte
20	223136	<i>Rubus chamaemorus</i>	hjordron	Örter	Art
21	221157	<i>Vaccinium myrtillus</i>	blåbär	Örter	Art
22	224096	<i>Empetrum nigrum subsp. hermaphroditum</i>	nordkråkbär	Örter	Underart
23	223542	<i>Angelica archangelica subsp. archangelica</i>	fjällkvanne	Örter	Underart
24	220868	<i>Rumex acetosa</i>	ängssyra	Örter	Art
25	228654	<i>Cladonia sect. Cladina</i>	renlavar	Kryptogamer	Artkomplex
26	230085	<i>Stereocaulon paschale</i>	påskrislav	Kryptogamer	Art
27	1007843	<i>Bryoria spp.</i>	tagellavar	Kryptogamer	Släkte
28	2814	<i>Pleurozium schreberi</i>	väggmossa	Kryptogamer	Art
29	1004718	<i>Sphagnum spp.</i>	vitmossor	Kryptogamer	Släkte
30	4139	<i>Fomitopsis pinicola</i>	klibbticka	Kryptogamer	Art

3.3 Källor till artnamn

Urval av källor har gjorts med hänsyn till ett antal parametrar. Alla källor är från efter 1979 då den nuvarande nordsamiska ortografin standardiserades. Källorna är valda för att täcka en bredd av olika typer av publikationer där nordsamiska artnamn samlas. Källorna är i fyra huvudsakliga kategorier, nämligen normerande ordlista, ordbok, biologisk databas och botanisk flora. Källorna har också valts ut för att täcka de olika organismgrupperna. För varje typ av verk har den eller de mest auktoritativa valts.

För alla källor anges i tabell 2 och i texten nedan dess namn, upphovsmakare, år, typ av verk, en kort beskrivning, språk, publiceringsland, och om det finns information om källorna till namnen i verket. För varje källa anges här också hur stor andel av arterna som finns med i den. Varje källa har också getts en förkortning för att kunna hänvisa till källorna i kompakta tabeller.

Varje källa har antingen ett språkvetenskapligt eller ett biologiskt syfte. I de källor med biologiskt syfte presenteras artnamn alltid tillsammans med ett vetenskapligt namn för arten. För de källor som skiljer på rekommenderade och alternativa namn är beskrivet hur alternativen anges.

Tabell 2. Översikt av använda källor.

Källa	Förk.	År	Land	Upphov	Typ av verk	Syfte	Andel av arter
-------	-------	----	------	--------	-------------	-------	----------------

Giellagáldus ordlistor	GG			Sámi Giellagáldu	Ordlista	Språklig	28 av 30
Ruotagiela-davvisámegiela sátnegirji	RDS	2023	SE	Svonni	Ordbok	Språklig	24 av 30
Sámi-suoma sátnegirji	SSS	2021	FI	Sammallahti	Ordbok	Språklig	28 av 30
Nortaxa	NT		NO	Artsdatabanken	Databas	Biologisk	27 av 30
Nordsamiske fuglenavn	NF	2014	NO	Husby & Vars	Ordlista	Biologisk	5 av 30
Flora i renbetesland	FIR	1997		Nordiskt organ för renforskning	Flora	Biologisk	8 av 30
Blomster i nord	BIN	2016	NO	Gunderson & Ryvarden	Flora	Biologisk	13 av 30
Guobbarat, sámmálat, jeahkálat	GSJ	2011	NO	Lukkari	Flora	Biologisk	6 av 30

Ordlistor - Sámi Giellagáldu

Sámi Giellagáldu publicerar normerade ordlistor på rekommenderade termer. De jobbar på uppdrag av de tre Sametingen och har språknämnder för varje samiskt språk i de länderna. Deras ordlistor är samlade på sátni.org och har termer på olika samiska språk och olika majoritetsspråk. Eftersom rekommendationer från Giellagáldu är normerande för den samiska språkvården är det intressant att jämföra dem med andra källor. Rekommenderade ord markeras i listorna med "Status: recommended". För vissa ord anges källor, vilket återges i den här undersökningen för de artnamn som har en källa. De har ett allmänt språkligt syfte.

Ruotagiela-davvisámegiela sátnegirji - Svonni

En nordsamisk-svensk och svensk-nordsamisk ordbok (på nordsamiska *sátnegirji*) av Mikael Svonni, som är den mest omfattande ordboken mellan nordsamiska och svenska. Svonni säger sig ha använt följande ordböcker som främsta källor vid granskning av ordboken: *Lappisk Ordbok* (1932-38) av Konrad Nielsen, *Lappisk Ordbok* (1962) av Konrad Nielsen och Asbjørn Nesheim, *Sámi-suoma sátnegirji* (1989) av Pekka Sammallahti och *Sámi-duiska*

sátnegirji (2006) av Pekka Sammallahti och Klaus Petter Nickel. Den publicerades i Sverige och har ett allmänt språkligt syfte.

Sámi-suoma sátnegirji - Sammallahti

En nordsamisk-finsk ordbok (på nordsamiska *sátnegirji*) av Pekka Sammallahti, som är den mest auktoritativa moderna nordsamiska ordboken. Den presenteras tillsammans med hans finsk-samisk och samisk-finsk ordbok online på sátni.org. Där hämtades termer från för denna undersökning. Ordboken publicerades i Finland och har ett allmänt språkligt syfte.

Nortaxa - Artsdatabanken

Nortaxa är en taxonomisk databas som underhålls av Artsdatabanken i Norge. Databasen har vetenskapliga namn och namn på bokmål, nynorsk och nordsamiska. Rekommenderade namn markeras med fetstil och “anbefalt”, andra namn markeras med “alternativt”. Den har ett biologiskt syfte.

Nordsamiske fuglenavn – Husby & Vars

En namnlista med nordsamiska fågelnamn i en utredning av Magne Husby och Per M. Vars, som är skriven på norska och nordsamiska. De har hämtat nordsamiska fågelnamn från litteratur, från egna kontakter med talare och har konstruerat nya namn. Böckerna de hänvisar till är *Sámegiell loddenamahusat* av Samuli Aikio, *Fugleatlas for Finnmark* av Bjørn Frantzen, Hans Dransfeldt och Olaf Hunsdal, *Loddi* av Frette Thor, *Sámi lottit* av Heikkiarmas Lukkari och Aage Solbakk, *Stor norsk-samisk ordbok* av Davvi girji, *Lottit luonddu* av Anja Vest-Aikio, Jouni Aikio och Esko Aikio och *Nordiske navn på Norges fugler* av Morten Günther. Namnen är färgmarkerade beroende på ursprunget. Sametinget i Norge har “gjennomgått og kvalitetssikret” namnen. Listan täcker ”de aller fleste fuglearter som er observert i Europa”. Den har ett biologiskt syfte.

Flora i renbetesland – Warenberg, Danell, Gaare & Nieminen

En flora med bakgrundsinformation om renekologi från Nordiskt organ för renforskning (NOR). Den är publicerad i fyra olika utgåvor, på nordsamiska, norska, svenska och finska, och i varje utgåva finns namn på arterna på de fyra språken. Alternativa namn står i paranteser. Den har ett biologiskt syfte.

Blomster i nord – Gunderson & Ryvarden

En flora från Nordnorge av Inger Gunderson och Leif Ryvarden. Den har text på norska, nordsamiska och engelska. Den nordsamiska texten är översatt av Odd Mathis Hætta. De nordsamiska namnen uppges komma från “anerkjente samiske ordbøker”, och floran har inte med nordsamiska namn på varje art. Alternativa namn står i paranteser. Den har ett biologiskt syfte.

Guobbarat, sámmálat, jeahkálat – Lukkari

En svamp-, moss- och lavflora av Heikkiarmas Lukkari. Texten är på nordsamiska och det finns artnamn på nordsamiska, norska, finska och svenska. Den publicerades i Norge.

Alternativa namn står i paranteser. Den har ett biologiskt syfte.

3.4 Intervjuer

För att få en bild av det faktiska bruket av nordsamiska namn i Sverige genomförs ett antal intervjuer med nordsamiska talare. De kallas här för *språkmästare*, enligt seden hos samisk språkforskning på Uppsala universitet.

Upplägget för intervjuerna har tagits fram med hjälp av skriften *Veiledningshefte Terminologiarbeid* från Sámi Giellagáldu (2023), i samarbete med lingvisten Olle Kejonen på Uppsala universitet. All kontakt med språkmästarna och behandling av intervjusvar följer SLU:s dataskyddsrättsliga principer.

Intervjuerna görs genom att ett urval av arter presenteras med bild och dess svenska och vetenskapliga namn, och språkmästaren frågas om hen känner till några nordsamiska namn på respektive art. Det ställs även ett antal allmänna frågor om språklig bakgrund och användning av artnamn. Intervjuerna görs på svenska och nordsamiska. Intervjuerna dokumenteras genom ljudinspelning och anteckningar. Inspelningarna används för analys och transkribering och sparas inte efter projektets slut. Intervjumallen finns i bilaga 4. Bildspelet som används under intervjuerna finns i bilaga 5.

Intervjuer genomförs med talare av nordsamiska från den svenska sidan av Sápmi. Deltagarna förväntades inte ha några särskilda artkunskaper.

3.5 Analysmetod

För varje artnamn analyseras etableringsgraden i de olika skriftliga källorna. Det görs genom att sätta en siffra på hur ofta artnamn förekommer i källor där arten finns med. Det kallas här för *överensstämmelse*. Det räknas ut genom att dela antal förekomster av ett namn med antalet källor som hela arten är med i. Stavningsvarianter och böjda former räknas som samma artnamn, medans sammansättningar räknas separat. Vissa källor uppger flera stavningsvarianter, vilket leder till att vissa artnamn förekommer oftare än en gång per källa. I de fallen har överensstämmelsen avrundats ner till 1.

Exempel: Artnamnet ráidá för sälg Salix caprea återkommer i 3 källor. Nordsamiska namn för sälg finns i 5 källor, så överensstämmelsen för ráidá är $3/5 = 0,6$.

Organismgrupperna jämförs med varandra genom att beräkna en genomsnittlig överensstämmelse för artnamnen på alla arter inom varje organismgrupp.

De skriftliga källorna jämförs med varandra genom att beräkna en genomsnittlig överensstämmelse för artnamnen som återfinns i varje källa. De jämförs såväl i sin helhet som uppdelade mellan de rekommenderade och alternativa namnen i källorna.

För varje art beskrivs och förklaras variationen i namn från olika källor. Varje art med flera olika namn delas in i följande konfliktklasser. Mer information om dessa konflikter mellan artnamn och den vetenskapliga systematiken står ovan i avsnittet *Konflikter med vetenskaplig systematik*.

A. Synonymer och dialektala varianter

B. Homonymer

C. Icke-taxonomiska gruppnamn

D. Semantisk snävhets

E. Förväxling

Eftersom intervjuer endast genomförts med 3 personer görs inte någon kvantitativ analys av resultaten från intervjuerna.

4. Resultat

4.1 Artnamn från skriftliga källor

I de 8 källorna hittades totalt 77 artnamn för de 30 arterna. De listas per art i tabell 3 tillsammans med information om i hur många källor arten återfanns. För information om vilket namn som finns i vilken källa, se bilaga 6.

Tabell 3. Artnamn från de skriftliga källorna.

Nr	Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Nordsamiska namn	Antal källor	Alla källor överens?
1	tamren	<i>Rangifer tarandus tarandus</i>	boazu, goddi	4 av 8	
2	järv	<i>Gulo gulo</i>	geatki	4 av 8	ja
3	skogshare	<i>Lepus timidus</i>	njoammil	4 av 8	ja
4	älg	<i>Alces alces</i>	sarvva/sarva, ealga	4 av 8	
5	ekorre	<i>Sciurus vulgaris</i>	oarri	4 av 8	ja
6	kungsörn	<i>Aquila chrysaetos</i>	goaskin	5 av 8	ja
7	lavskrika	<i>Perisoreus infaustus</i>	guovssat	5 av 8	ja
8	spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	ruovddagas, gieraš, stuorračáihni	4 av 8	
9	domherre	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	ruksešruoivil	5 av 8	ja
10	dalripa	<i>Lagopus lagopus</i>	rievssat	5 av 8	ja
11	fräknar	<i>Equisetum spp.</i>	hoašša, oašši, gorddet/gorddehat, arsagordi, gordesuoidni, lađassuoidni, easki, čuotnjátrássi	5 av 8	
12	vattenklöver	<i>Menyanthes trifoliata</i>	muošká/muoškkáš/muoskkáš, njuohcu/njuohcššu, rágirássi, čáhcerágit	6 av 8	
13	glasbjörk	<i>Betula pubescens</i>	soahki, sieivasoahki, raŋgesoahki, lageš	5 av 8	
14	dvärgbjörk	<i>Betula nana</i>	skierri	6 av 8	ja
15	tall	<i>Pinus sylvestris</i>	beahci, beahcešattut	5 av 8	nästan
16	gran	<i>Picea abies</i>	guossa, čikŋaguossa	4 av 8	nästan
17	asp	<i>Populus tremula</i>	suhpi	5 av 8	ja

18	sälg	<i>Salix caprea</i>	šállja/sállja, ráidá, stuora sieđga	5 av 8	
19	viden	<i>Salix spp.</i>	sieđga	5 av 8	ja
20	hjortron	<i>Rubus chamaemorus</i>	luomi, láttat, jámešbánit	5 av 8	
21	blåbär	<i>Vaccinium myrtillus</i>	sarrit/sarri/sarrin, sarritdaņas, alitmuorji, alitmuorjedaņas, eartabiellu	6 av 8	
22	(nord)kråkbär	<i>Empetrum nigrum subsp. hermaphroditum</i>	vuoražasmuorji/vuorčámuorji, čáhppesmuorji/stuorračáhppesmuorj i, čuopmajas, muorji, muorjedaņas, gáranasbaika	6 av 8	
23	(fjäll)kvanne	<i>Angelica archangelica subsp. archangelica</i>	Boska, olbmoborranrássi/borranrássi, fádnun, ráserássi, rássi	6 av 8	
24	ängssyra	<i>Rumex acetosa</i>	juopmu, gieddejuopmu, sáltesuoidni	6 av 8	
25	renlavar	<i>Cladonia sect. Cladina</i>	jeagil, roancejeagil, ránesjeagil, bohcejeagil	4 av 8	
26	påskrislav	<i>Stereocaulon paschale</i>	smarvejeagil	5 av 8	ja
27	tagellavar	<i>Bryoria spp.</i>	lahppu, sámálat	3 av 8	
28	väggmossa	<i>Pleurozium schreberi</i>	seaidnesámil	2 av 8	ja
29	vitmossor	<i>Sphagnum spp.</i>	darfi/darffit, darfesámálat, guovdojeagil	3 av 8	
30	klibbticka	<i>Fomitopsis pinicola</i>	Guttočátná/guttocatna, nivssat	3 av 8	

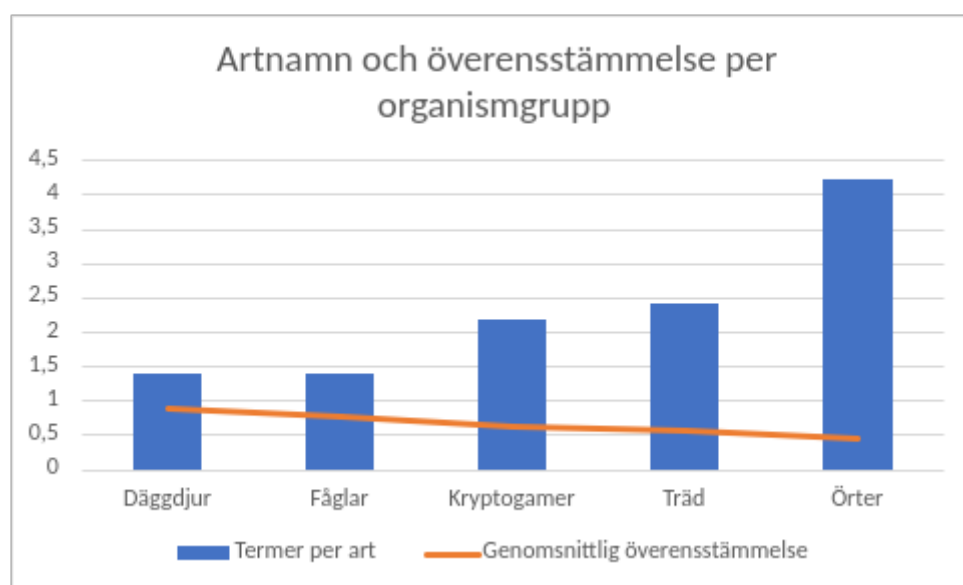
4.2 Överensstämmelse

För 12 av 30 arter är alla skriftliga källor överens. De övriga arterna har flera olika termer från olika källor.

Olika organismgrupper hade olika antal artnamn i de skriftliga källorna, och det fanns en variation i den genomsnittliga överensstämmelsen, se tabell 4 och figur 5. Det verkar finnas ett samband mellan antalet artnamn per art och den genomsnittliga överensstämmelsen i en organismgrupp.

Tabell 4. Statistik över artnamn och genomsnittlig överensstämmelse per organismgrupp.

Organismgrupp	Antal arter	Antal artnamn	Artnamn per art	Genomsnittlig överensstämmelse
Däggdjur	5	7	1,4	0,893
Fåglar	5	7	1,4	0,786
Träd	5	12	2,4	0,571
Örter	9	38	4,22	0,449
Kryptogamer	6	13	2,17	0,628

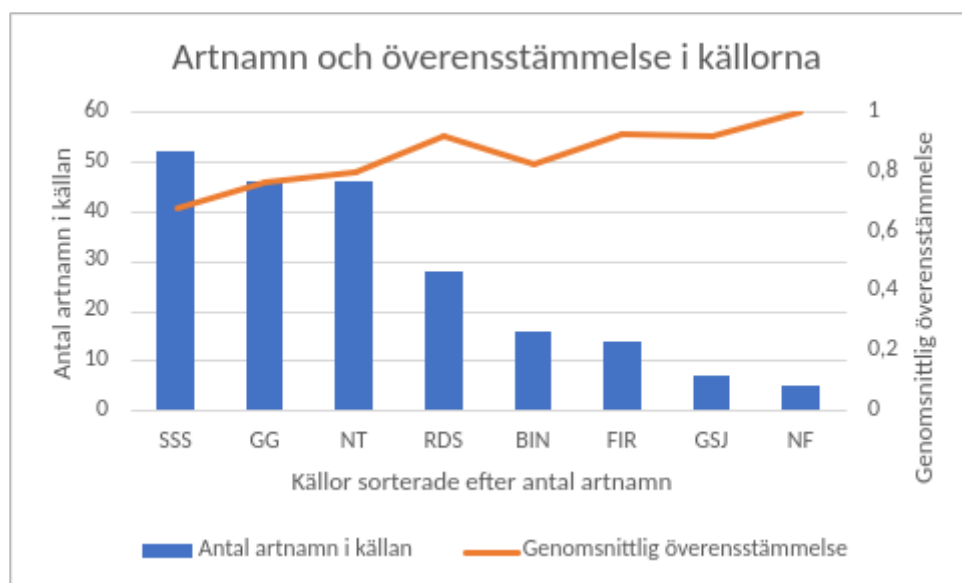

Figur 5. Genomsnitt antal artnamn per art och genomsnittlig överensstämmelse för artnamn per organismgrupp. Siffror finns i tabell 4.

Bland de skriftliga källorna fanns också en variation i mängden artnamn och till vilken grad de artnamn som fanns i källorna också fanns med i andra källor. I tabell 5 och figur 6 presenteras antalet artnamn per källa, och ett genomsnitt av i vilken utsträckning de artnamnen som finns med i källan överensstämmer med de andra källorna. I tabell 5 och figur 6 används förkortningar på källorna enligt tabell 2 i metodavsnittet. De källor vars artnamn har högst överensstämmelse (>90%) är *Nordsamiske fuglenavn*, *Flora i renbetesland*, *Svonnis ordbok Sátnegirji* och *Guobbarat, sámmálat, jeahkálat*.

Tabell 5. Statistik över artnamn och genomsnittlig överensstämmelse per källa, med uppdelning mellan rekommenderade (r) och alternativa (a) artnamn. För förkortningarna se tabell 2.

	GG (r)	GG (a)	RDS	SSS	NT (r)	NT (a)	NF	FIR (r)	FIR (a)	BIN (r)	BIN (a)	GSJ (r)	GSJ (a)
Antal artnamn i källan, (r) och (a) separat	15	31	28	52	26	20	5	8	6	13	3	6	1
Genomsnittlig överensstämmelse	0,93	0,7	0,92	0,68	0,93	0,63	1	0,98	0,86	0,85	0,72	0,9	1
Antal artnamn i källan, (r) och (a) tillsammans	46		28	52	46		5	14		16		7	
Genomsnittlig överensstämmelse	0,77		0,92	0,68	0,8		1	0,93		0,83		0,92	

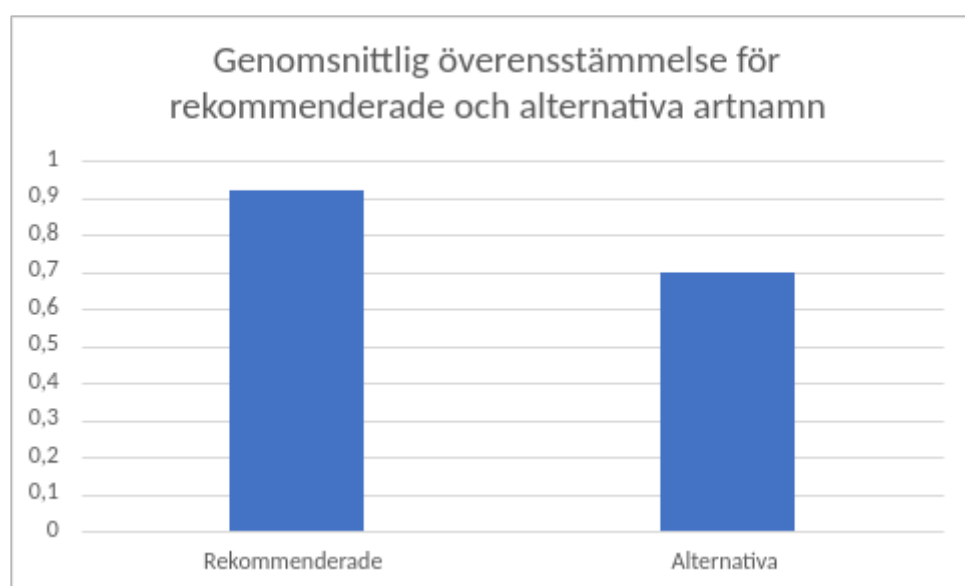
Figur 6. Antal artnamn och genomsnittlig överensstämmelse för artnamn i källorna. Siffror finns i tabell 5. För förkortningarna se tabell 2. Här är källorna sorterade efter antal artnamn.

Flera (5 av 8) av de skriftliga källorna markerade vissa artnamn som rekommenderade eller alternativa. I tabell 6 och figur 7 jämförs den genomsnittliga överensstämmelsen hos de artnamnen som presenterats som rekommenderade mot de artnamnen som i samma källor presenterats som alternativa. Här är inte de källor som presenterar artnamn utan vikt (RDS, SSS, NF) medtagna. Resultatet är att rekommenderade namn har en genomsnittlig

överensstämmelse på ca 92%, medans alternativa artnamn har en genomsnittlig överensstämmelse på ca 70%.

Tabell 6. Genomsnittlig överensstämmelse och antal artnamn för rekommenderade respektive alternativa artnamn.

	Rekommenderade artnamn	Alternativa artnamn
Genomsnittlig överensstämmelse	0,918	0,697
Antal artnamn	68	61

Figur 7. Genomsnittlig överensstämmelse för rekommenderade och alternativa artnamn.

4.3 Intervjuer

Intervjuer genomförs med 3 modersmålstalare av nordsamiska. De kallas här för *språkmästare*, enligt seden hos samisk språkforskning på Uppsala universitet.

Språkmästarna kommer från den svenska sidan av Sápmi. De är olika åldrar, mellan 40- och 70-års åldern, och kom från olika delar av Sápmi, från Arjeplog till Idivuoma. De har alla lärt sig nordsamiska i hemmet från båda föräldrarna.

De uppger att de använder samiska i vardagen, både i sina yrken och i andra vardagliga samtal med andra nordsamiska talare. De har en varierande syn på standardisering och två språkmästare lyfte värdet av regional variation i språket. En språkmästare formulerade att standardisering och variation inte behöver vara motsättningar mot varandra.

De lyfter flera egna källor för kunskap om nordsamiska artnamn. De nämner äldre talare som viktiga kunskapsbärare, och nämner vissa specifika personer och litteratur som deras källor till information om artnamn.

Artnamnen som språkmästarna har uppgett finns i tabell 7 och återfinns med ytterligare kommentarer i bilaga 7. Eftersom intervjuerna endast genomförts med 3 personer har det inte gjorts någon kvantitativ analys av resultaten. Svaren används istället för att berika och nyansera resultaten från de skriftliga källorna.

Tabell 7. Artnamn från intervjuer med språkmästare. Arter där alla språkmästare hade ett namn och alla namn var samma ord anges i kolumnen Alla språkmästare överens?.

Taxon nr.	Svenskt namn	Alla språkmästare överens?	Namn från språkmästare
1	tamren	ja	boazu
2	järv	ja	geatki
3	skogshare	ja	njoammil
4	älg	ja	sarvva
5	ekorre	ja	oarri
6	kungsörn	ja	goaskin, goaskim
7	lavskrika	ja	guovssat, guovssahat
8	spillkråka		čaihni*
9	domherre		rukksesroaivvil
10	dalripa		rievssat, giron
11	fräknar		gordde, gorddet*
12	vattenklöver		
13	glasbjörk	ja	soahki
14	dvärgbjörk	ja	skierri
15	tall	ja	beahci, beahči
16	gran	ja	guossa, gussa
17	asp	ja	suhpi, suhppi
18	sälg		siedga, salga, sallja*
19	viden	ja	siedga, sierga
20	hjortron	ja	láttat, lattagat

21	blåbär	ja	sarrit, sarrihat
22	nordkråkbär		garjamuorji, čáhppesmuorji*
23	fjällkvanne		bosku, fadnu*
24	ängssyra	ja	jupmu, juobmu, juomo
25	renlavar	ja	jeagil*
26	påskrislav		giedgegadna, jeagil*
27	tagellavar	ja	lahppu*
28	väggmossa		seamul, seapmul*
29	vitmossor		darffit, seamul, seapmul*
30	klibbticka		čatna, nivssat, gáica*

* - se kommentarer i bilaga 7

För 18 av arterna var alla språkmästare överens om artnamnet. Hos de namnen förekom variation i uttal som återges här med varierande stavning, men i grunden är det samma begrepp.

För de 12 andra arterna var det antingen så att en eller flera språkmästare inte hade något namn för den arten, eller att det kom upp flera namn från olika språkmästare, eller en kombination av båda. För vissa arter har språkmästarna endast namn för en större grupp där arten ingår, medans det för ett av släktena tvärtom är så att de endast har namn för enskilda arter. En del av variationen som finns i de skriftliga källorna återspeglas också här.

4.4 Variation och konfliktklasser

För varje art anges här vilka namn som finns i källorna, och variationen beskrivs och förklaras. Artnamnen klassas också utefter vilken typ av konflikter som uppstår mellan artnamnen.

1. Tamren – *Rangifer tarandus tarandus*

Tamren är med i 4 av 8 källor. De nordsamiska namnen i källorna är *boazu* och *goddi*. Annan litteratur beskriver att *boazu* är namnet för tamren, medans *goddi* är namnet för vildren (Korhonen 2000 s. 93-95). *Goddi* står med här eftersom Nortaxa har valt att lägga båda namnen på samma taxon. Konfliktklass E.

2. Järv – *Gulo gulo*

Järv är med i 4 av 8 källor. Det nordsamiska namnet i källorna är *geatki*. Alla källor är överens.

3. Skogshare – *Lepidus timidus*

Skogshare är med i 4 av 8 källor. Det nordsamiska namnet i källorna är *njoammil*. Alla källor är överens. De språkliga källorna använder inte det svenska normerade namnet skogshare utan endast hare, då det är den enda haren som finns i Sápmi.

4. Älg – *Alces alces*

Älg är med i 4 av 8 källor. De nordsamiska namnen i källorna är *sarvva/sarva* eller *ealga*. *Sarvva* och *sarva* är samma ord med olika grader för konsonantgruppen. *Ealga* är ett lånord från svenska eller norska *älg/elg*. Språkmästarna anger att de använder *sarvva*. Konfliktklass A.

5. Ekorre – *Sciurus vulgaris*

Ekorre är med i 4 av 8 källor. Det nordsamiska namnet i källorna är *oarri*. Alla källor är överens.

6. Kungsörn – *Aquila chrysaetos*

Kungsörn är med i 5 av 8 källor. Det nordsamiska namnet i källorna är *goaskin*. Alla källor är överens.

7. Lavskrika – *Perisoreus infaustus*

Lavskrika är med i 5 av 8 källor. Det nordsamiska namnet i källorna är *guovssat*. Alla källor är överens.

8. Spillkråka – *Dryocopus martius*

Spillkråka är med i 4 av 8 källor. De nordsamiska namnen i källorna är *ruovddagas*, *gieras* eller *stuorračáihni*. *Ruovddagas* är med i flest källor. *Gieras* och *stuorračáihni* är endast med i Sammallahtis ordbok. *Stuorra* betyder stor och *čáihni* betyder hackspett eller specifikt tretåig hackspett *Picoides tridactylus*. I Giellagáldus ordlista finns på lulesamiska *gierasj* för spillkråka. Språkmästarna säger att de bara använder *čáihni* för alla hackspettar. Konfliktklass A.

9. Domherre – *Pyrrhula pyrrhula*

Domherre är med i 5 av 8 källor. Det nordsamiska namnet i källorna är *rukksesroaivil*. Alla källor är överens.

10. Dalripa – *Lagopus lagopus*

Dalripa är med i 5 av 8 källor. Det nordsamiska namnet i källorna är *rievssat*. Alla skriftliga källor är överens. Särskiljs från fjällripa *Lagopus muta* som heter *giron* i Giellagáldus ordlista.

11. Fräknar – *Equisetum* spp.

Fräknar är med i 5 av 8 källor. De nordsamiska namnen i källorna är *hoašša*, *oašši*, *gorddet/gorddehat*, *arsagordi*, *gordesuoidni*, *lađassuoidni*, *easki* och *čuoťnjátrássi*. *Gorddehat* är pluralformen av *gorddet*. *Suoidni* betyder hö eller skohö. *Lađas* betyder led och syftar på hur fräknar är uppbyggda. *Čuoťnját-* betyder gås och *rássi* betyder gräs eller ört. Flera av dessa namn som uppges beteckna gruppen fräknar står också som namn på enskilda arter av *Equisetum*. Språkmästarna nämner *gorddet* för antingen sjöfräken eller skogsfräken eller som generellt namn för gruppen. Konfliktklass A, B och D.

12. Vattenklöver – *Menyanthes trifoliata*

Vattenklöver är med i 6 av 8 källor. De nordsamiska namnen i källorna är *muošká/muoškkáš/ muoskkáš*, *njuohcu/njuohčššu*, *rágirássi* eller *čáhcerágit*. Efterledet -š markerar en diminitivform. *Njuohčššu* är förmodligen felstavat. *Rássi* betyder gräs eller ört. *Čáhce-* betyder vatten. Konfliktklass A.

13. Glasbjörk – *Betula pubescens*

Glasbjörk är med i 5 av 8 källor. De nordsamiska namnen i källorna är *soahki*, *sieivasoahki*, *ranġesoahki* eller *lageš*. Den generella termen för björk är *soahki*. Till exempel Giellagáldus ordlista har ord för *glasbjörk* och *vártbjörk* i samma begrepp. För just arten glasbjörk används olika särskiljningar, till exempel *sieiva-* som betyder vanlig, och *ranġes-*, från *ranġgas* som betyder ungefär styv eller utan att röra sig. *Lageš*, som är med i Nortaxa som ett namn för glasbjörk, är i andra källor namnet på underarten fjällbjörk *Betula pubescens* ssp. *czerepanovii*. Konfliktklass A, B och E.

14. Dvärgbjörk – *Betula nana*

Dvärgbjörk är med i 6 av 8 källor. Det nordsamiska namnet i källorna är *skierri*. Alla källor är överens.

15. Tall – *Pinus sylvestris*

Tall är med i 5 av 8 källor. De nordsamiska namnen i källorna är *beahci* eller *beahcešattut*. *Beahcešattut* är med i Giellagáldus ordlista och är markerad som term både för tall och för släktet *Pinaceae* där tall ingår. I Sammallahťis ordbok är *beahcešattut* också med som ord för släktet. *Beahcešattut* betyder *beahce*-växter och syftar därmed till *beahci* som etablerat namn för tall. Eventuellt konfliktklass E.

16. Gran – *Picea abies*

Gran är med i 4 av 8 källor. De nordsamiska namnen i källorna är *guossa* eller *čikġaguossa*. *Čikġaguossa* står bara med i Sammallahťis ordbok. Förledet *čikġa-* har betydelsen prydnad och med ordet avses förmodligen inte hela arten. Eventuellt konfliktklass E.

17. Asp – *Populus tremula*

Asp är med i 5 av 8 källor. Det nordsamiska namnet i källorna är *suhpi*. Alla källor är överens.

18. Sälga – *Salix caprea*

Sälga är med i 5 av 8 källor. De nordsamiska namnen i källorna är *šállja/sállja*, *ráidá* eller *stuora sieđga*. *Šállja* och *ráidá* är med i flera av källorna. *Sállja* är bara med i Nortaxa och kan vara en felstavning eller en alternativ stavning av *šállja*. *Stuora* betyder stor. Konfliktklass A och D.

19. Viden – *Salix spp.*

Viden är med i 5 av 8 källor. Det nordsamiska namnet i källorna är *sieđga*. Den används som namn på släktet och som efterled i många namn på videarter i källorna. Det finns också arter i släktet som inte har *sieđga* i namnet.

20. Hjortron – *Rubus chamaemorus*

Hjortron är med i 5 av 8 källor. De nordsamiska namnen i källorna är *luomi*, *láttat* eller *jámešbánit*. *Luomi* och *láttat* finns med i flera av källorna. *Jámešbánit*, som anges för bland annat hjortron i Sammallahtis ordbok, är enligt Nortaxa namnet på baldersbrå *Tripleurospermum inodorum*, och enligt Giellagáldus ordlista namnet på gatkamomill *Matricaria discoidea* (*Lepidotheca suaveolens*). Enligt två språkmästare säger man *luomi* mest i Finnmark i Norge. Konfliktklass A och B.

21. Blåbär – *Vaccinium myrtillus*

Blåbär är med i 6 av 8 källor. De nordsamiska namnen i källorna är *sarrit/sarri/sarrin*, *sarritdaņas*, *alitmuorji*, *alitmuorjedanaņas* eller *eartabiellu*. *Sarrit* är pluralformen av *sarri*. *Alitmuorji* är direkt översatt *blå-bär*. *Daņas* kan betyda ljung *Calluna vulgaris* men betyder här bara ris. *Earta-* betyder ärtä och *biellu* betyder bjällra eller skälla. Konfliktklass A.

22. Nordkråkbär – *Empetrum nigrum subsp. hermaphroditum*

Nordkråkbär är med i 6 av 8 källor. De nordsamiska namnen i källorna är *vuoražasmuorji/vuorčámuorji*, *čáhppesmuorji/stuorračáhppesmuorji*, *muorji*, *muorjedanaņas*, *čuopmajas* eller *gáranasbaika*. *Vuoraš* betyder kråka *Corvus corone*, *čáhppes* betyder mörk och *muorji* betyder bär. *Stuorra* betyder stor och *daņas* kan betyda ljung *Calluna vulgaris* men betyder här bara ris. *Gáranas* betyder korp *Corvus corax* och *baika* betyder avföring. Två språkmästare anger en ytterligare term, *garjamuorji*. Den tredje språkmästaren nämner att *garjamuorji* är en direktöversättning och använder själv *čáhppesmuorji*. Kråkbär delas upp i två olika underarter, varav endast nordkråkbär finns i Sápmi. Vissa källor anger därför bara kråkbär. Konfliktklass A.

23. Fjällkvanne – *Angelica archangelica* subsp. *archangelica*

Fjällkvanne är med i 6 av 8 källor. De nordsamiska namnen i källorna är *boska*, *fádnu*, *olbmoborranrássi*, *borranrássi*, *ráserássi* eller *rássi*. Annan litteratur och en språkmästare beskriver att *fádnu* är namnet på växten det första året när det bara är bladstjälkar, medans *boska* är namnet på växten det andra året när den utvecklar blomställningar (Kuoljok 2012). *Olmo*- betyder människa, *borran* betyder mat och *rássi* betyder gräs eller ört. Konfliktklass A och D.

24. Ängssyra – *Rumex acetosa*

Ängssyra är med i 6 av 8 källor. De nordsamiska namnen i källorna är *juopmu*, *gieddejuopmu* eller *sáltesuoidni*. *Giedde*- betyder fält eller äng. *Sálte*- betyder salt och *suoidni* betyder hö eller skohö. *Juopmu* är enligt en språkmästare också ordet för underarten fjällängssyra (lappsyra) *Rumex acetosa* subsp. *lapponicus*. Konfliktklass A och B.

25. Renlavar – *Cladonia* sect. *Cladina*

Renlavar är med i 4 av 8 källor. De nordsamiska namnen i källorna är *jeagil*, *roancejeagil*, *ránesjeagil* eller *bohcejeagil*. *Roance*- betyder krokigt eller spretigt. *Ránes*- betyder grå. *Bohce*- betyder tamren *Rangifer tarandus tarandus*. Enligt viss litteratur används *jeagil* som samlingsbegrepp för alla marklavar (Korhonen 2000 s. 96), men enligt annan litteratur syftar *jeagil* specifikt på marklavar i släktet *Cladonia*, och särskiljs av vissa från andra marklavar (Inga 2007 s. 97). Konfliktklass C och D.

26. Påskrislav – *Stereocaulon paschale*

Påskrislav är med i 5 av 8 källor. Det nordsamiska namnet i källorna är *smarvejeagil*. Alla källor är överens.

27. Tagellavar – *Bryoria* spp.

Tagellavar är med i 3 av 8 källor. De nordsamiska namnen i källorna är *lahppu* eller *sámmálat*. I Lukkaris flora används *-lahppu* som efterled för flera hänglavar. Enligt annan litteratur är *lahppu* (lulesamiska *slahppo*) ett samlingsbegrepp för alla hänglavar (Tunón & Sjaggo 2012 s. 67). *Sámmálat* betyder mossor, och eftersom Svanberg (2000) skriver att samer ”aldrig sammanfört mossor och lavar under en benämning” är det förmodligen en felsyftning. Konfliktklass C, D och E.

28. Väggmossa – *Pleurozium schreberi*

Väggmossa är med i 2 av 8 källor. Det nordsamiska namnet i källorna är *seaidnesámil*. Båda källor är överens. *Seaidne*- betyder vägg och *-sámil* betyder mossa, vilket indikerar att det kan vara ett direktöversatt ord från finska eller svenska.

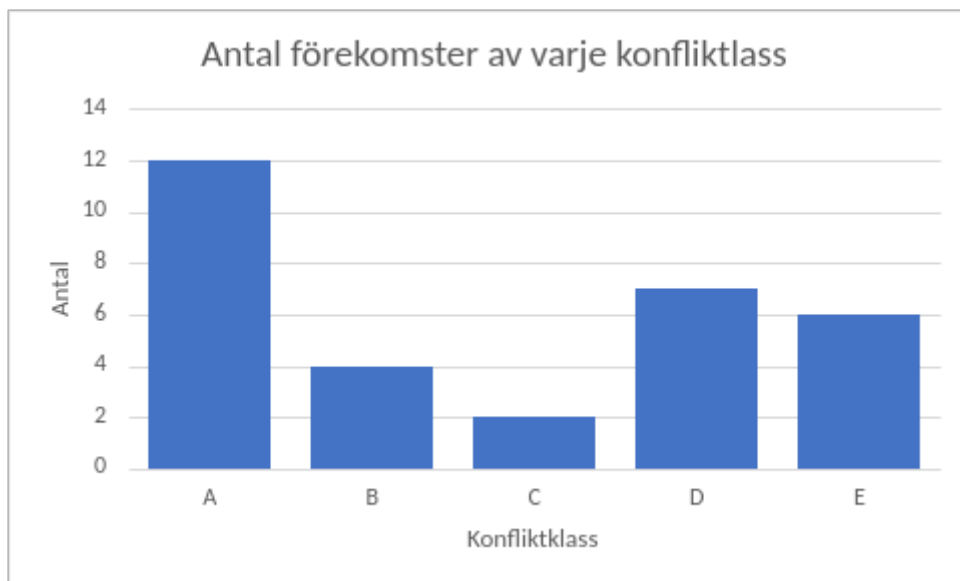
29. Vitmossor – *Sphagnum spp.*

Vitmossor är med i 3 av 8 källor. De nordsamiska namnen i källorna är *darfi/darffit*, *darfesámmálat* eller *guovdojeagil*. *Darfi/darffit* finns med i flera källor. *Darffit* är pluralformen av *darfi*. *Darfesámmálat* betyder *darfi*-mossor. *Guovdo-* betyder ungefär mitten och *-jeagil* är ett ord för marklavar. Eftersom Svanberg (2000) skriver att samer ”aldrig sammanfört mossor och lavar under en benämning”, är *guovdojeagil* förmodligen en felsyftning. Konfliktklass D och E.

30. Klibbticka – *Fomitopsis pinicola*

Klibbticka finns med i 3 av 8 källor. De nordsamiska namnen i källorna är *guttočátná/guttocatna* eller *nivssat*. *Guttočátná* och *nivssat* finns med i flera källor. I alla källor är *guttočátná* den rekommenderade termen. *Guttocatna* är förmodligen en felstavning av *guttočátná*. *Nivssat* är enligt Sammallahitis ordbok ett generellt begrepp för tickor eller för fnöske (t.ex. från fnöskticka *Fomes fomentarius*) och enligt en språkmästare är *čátná* och *nivssat* generella termer för tickor. En annan språkmästare nämner en ytterligare term, *gáica*, och nämner att det är samma ord som för getter. Konfliktklass A och D.

4.4.1 Förekomster av konfliktklasser

Figur 8. Antal förekomster av varje konfliktklass.

Figur 8 visar hur många gånger varje konfliktklass uppstått mellan artnamnen i undersökningen. Konfliktklass A, synonymer och dialektala varianter, är vanligast i materialet.

Orden försvinner när dom inte används

Anna-Sara Baer, i vår intervju (2026-04-29)

5. Diskussion

Det finns en stor variation i etableringsgraden mellan de nordsamiska artnamnen i undersökningen. För 12 arter är alla skriftliga källor överens, för 18 arter alla som intervjuades och för 8 arter är såväl de skriftliga källorna som intervjusvaren lika. För alla andra arter fanns det olika typer av variation. Det är svårt att i en studie av den här omfattningen förstå varifrån variationen kommer – vilka ord som visar dialektala skillnader, vilka ord som används parallellt i hela det nordsamiska området eller vilka som syftar på olika saker och inte egentligen är lika. För vissa arter, till exempel fjällkvanne *Angelica archangelica* subsp. *archangelica* finns det dokumenterat i andra källor, men för de flesta arter finns det inte.

Det är tydligt att det finns en skillnad mellan olika organismgrupper (se figur 5). Det kan bero på många saker. Tillgången på skriftligt material med artnamn varierar kraftigt mellan olika organismgrupper. De tryckta verk som finns på nordsamiska med en biologisk utgångspunkt behandlar nästan uteslutande växter och fåglar.

Det verkar finnas ett samband mellan antalet artnamn per art och den genomsnittliga överensstämmelsen. Det är förväntat, eftersom fler termer betyder att det är en lägre sannolikhet att varje term finns med i varje källa. Det pekar på att arter där artnamn är mindre etablerade både har fler varianter och en lägre överensstämmelse.

Det verkar också finnas ett samband mellan hur många artnamn som finns i en källa och hur väletablerade artnamnen i den källan är. Det är på samma sätt förväntat, eftersom fler termer betyder att det är en lägre sannolikhet att varje term finns med i varje källa. En källa som sticker ut är Mikael Svonnis ordbok (RDS) som har en genomsnittlig överensstämmelse på mer än 90% (0,92) för sina 28 artnamn. Det pekar på att urvalet av termer till den ordboken är gjord väl med hänsyn till hur etablerade termerna är.

För källorna som gjorde skillnad på rekommenderade och alternativa namn var det tydligt att de rekommenderade namnen hade en större genomsnittlig överensstämmelse. Det är också ett förväntat resultat eftersom de artnamn som anges som rekommenderade bör vara de artnamn som är mer väletablerade.

Undersökningen har lett till många intressanta frågor som har behövts avvägas för att kunna göra rekommendationer för riktlinjer och kriterier. Den mest grundläggande är om det ens är önskvärt att standardisera? Det är inte självklart att det är nödvändigt och det vore tråkigt om det leder till att variationen i språket går förlorad. Men i litteraturen och samtal under undersökningens gång framgår det fördelar med att ha rekommenderade namn, framförallt att det gör det möjligt att vara specifik i sin kommunikation om arter på nordsamiska. Att den samiska språkvården själva har utgångspunkten att det är värdefullt med en term för en sak väger tungt.

En relevant fråga är då om den ”svenska” Artdatabanken ska visa nordsamiska artnamn från den svenska sidan av Sápmi, eller om man ska sträva efter att ha samma artnamn i hela

språkområdet? Eftersom de flesta talare bor i Norge är Finnmarksdialekterna starka inom den nordsamiska kulturella sfären. De dialekterna av nordsamiska som talas i Sverige inte är lika representerade, något som också märkts i denna undersökning, då det är svårt att hitta material som publicerats i Sverige.

En möjlig lösning till variationen som finns är att Dyntaxa kan innehålla flera nordsamiska namn för en art, så som många av källorna i undersökningen gör. Då har man möjlighet att visa att det finns ett rekommenderat namn som är standard för hela språkområdet, men också möjlighet att som synonym visa artnamn som är väletablerade på svenska sidan.

Att rekommendera artnamn är som sagt att göra en koppling mellan vetenskaplig taxonomi och folklig systematik. Att göra den uppgiften kräver ett arbete med båda utgångspunkterna i tankarna samtidigt, och blir bättre av en förståelse för både den språkliga och biologiska sidan. Något som märkts i analysen av artnamnen i denna undersökning är att det kommer upp många frågetecken utan självklara svar, och visar på utmaningen i uppgiften.

Begränsningar

Detta arbete är begränsat till nordsamiska artnamn, eftersom det är det samiska språk som jag själv kan. Det är också det samiska språk där det finns mest publicerat material tillgängligt, på grund av att det har flest talare. Förhoppningsvis kan resultaten som detta kandidatarbete levererar vara användbara för arbete med artnamn på de andra samiska språken och andra nationella minoritetsspråk också.

Undersökningen har fokuserat på ett litet urval av arter, som är utvalda för att representera flera olika organismgrupper och naturliga sammanhang. Det begränsande antalet (30) var nödvändigt för att kunna göra en analys av de mönster som finns hos nordsamiska artnamn. Urvalet gjordes inte på ett *statistiskt* representativt sätt, men genom att välja ut arter i olika organismgrupper kan de representera många typer av namnsituationer. Urvalet påverkades också av tillgången på nordsamiska namn, för att i undersökningen ha något att undersöka. Det är viktigt att komma ihåg att det för många arter inte finns några dokumenterade nordsamiska namn alls.

En del av undersökningen har varit att genomföra intervjuer med nordsamiska modersmålstalare. Målsättningen var att intervjua tillräckligt med talare för att kunna utgöra ett empiriskt underlag, men endast tre intervjuer kunde genomföras. Det var svårt att hitta villiga personer till intervjuer, något som kan ha att göra med en tveksamhet på grund av de många forskare som bestuderar samer och samisk kultur (West 2021). Det kom också upp att personer inte kände att de var tillräckligt kompetenta för att vara med, trots att det gjordes tydligt att det inte efterfrågades någon särskild artkunskap utan bara deras språkkänsla.

Därför har det materialet istället fått utgöra ett komplement och får berika resultaten från de skriftliga källorna. Intervjuerna var mycket värdefulla på många andra sätt, och gav en möjlighet till nyansering på ett sätt som inte de skriftliga källorna kunde.

I många länder har de ornitologiska föreningarna små kommittéer som håller ordning på fågelnamnen. Ibland föreslås nya namn som grundar sig på ingående kunskap om fåglarna. Utan tvekan skulle det vara nyttigt med en grupp som arbetar med samiska fågelnamn och samiska namn på växter.

För att resultatet ska bli bra räcker det dock inte med att kunna ett samiskt språk, det krävs även goda kunskaper om fåglar och växter. Namn har en förmåga att väcka starka känslor, och när namnkommittéer ger förslag blir det ofta debatt. En samisk namnkommitté kan nog räkna med att få det hett om öronen ibland.

Yngve Ryd, i Doahkke – fågelflock (2017)

6. Slutsats

Jag rekommenderar att SLU Artdatabanken a) presenterar etablerade nordsamiska artnamn via Dyntaxa, och b) bistår i arbete med rekommendation av nordsamiska artnamn.

Jag föreslår därför följande riktlinjer för arbetet med nordsamiska artnamn och kriterier för rekommendation av nordsamiska artnamn.

6.1 Riktlinjer för arbetet med nordsamiska artnamn

1. SLU Artdatabanken bör i arbetet med nordsamiska artnamn samarbeta med Sámi Giellagáldu eller motsvarande språkvårdande instans och fatta beslut om nordsamiska artnamn tillsammans med dem.
2. Arbetet med nordsamiska artnamn bör göras av en grupp där det ingår både nordsamisk språklig kompetens och biologisk taxonomisk kompetens.
3. Arbetet med nordsamiska artnamn bör utformas och genomföras på ett sett som ger dem legitimitet hos SLU Artdatabanken och Sámi Giellagáldu i första hand, och norska Artsdatabanken och Finlands Artdatacenter i andra hand.
4. SLU Artdatabanken ska, i enighet med Samerådets principer om samiskt ägande och datatillgång (SODA), utveckla rutiner för delning av dataäggande i samklang med önskemålen från de samiska institutioner som är inblandade.
5. SLU Artdatabanken ska presentera de nordsamiska artnamn som rekommenderas av Sámi Giellagáldu eller motsvarande språkvårdande instans, och presentera väletablerade synonymer.
6. Nordsamiska artnamn ska alltid presenteras tillsammans med en källa för namnet så att ursprunget är transparent.
7. Standardisering av nordsamiska artnamn ska i första hand ske där det finns störst behov av nordsamiska namn, till exempel för arter som är relevanta för renkötsel, jakt och fiske, naturvård och friluftsliv.
8. SLU Artdatabanken ska se över möjligheten att skapa s.k. pseudotaxa i Dyntaxa för organismgrupper som i samiskan är väl avgränsade men icke-taxonomiska.
9. SLU Artdatabanken ska undersöka möjligheterna att bilda en arvoderad arbetsgrupp eller namnkommitté för samiska artnamn tillsammans med Sámi Giellagáldu och andra experter, som skulle kunna ansvara för rekommendation av nordsamiska artnamn till Dyntaxa och sátni.org.

6.2 Kriterier för rekommendation av nordsamiska artnamn

1. Rekommenderade namn ska vara unika för varje art.
2. Om det finns ett namn som är traditionellt använt och väletablerat ska det i största möjliga grad rekommenderas.

3. Om flera väletablerade namn för arten finns, ska det som är mest etablerat i hela det nordsamiska språkområdet rekommenderas.
4. Vid behov ska namn a) lånas in från andra samiska språk, b) lånas in från finska, eller c) nykonstrueras eller översättas från svenska, norska eller det vetenskapliga namnet.
5. Namnet ska skrivas enligt standardortografin och följa nordsamiska skrivregler.
6. Namnet bör inte vara direkt missvisande, varken i beskrivningen av arten eller dess släktskap.
7. Namn ska helst inte leda till missförstånd vid direktöversättning till svenska, norska eller finska.
8. Namnet bör vara enkelt och kort.
9. Namnet bör vara lätt att uttala.
10. Flerordiga namn bör undvikas.
11. Namn som kan leda till en förväxtlingsrisk med andra arter bör undvikas.
12. Själv motsägande namn bör undvikas.
13. Personnamn bör undvikas.
14. Vackra och intresseväckande namn ska väljas före sådana som ger negativa associationer.
15. Namnet bör undvika ordled som syftar till artens vanlighet.
16. Vid sammansatta namn bör ordleden vara lätta att känna igen för att undvika missförstånd.
17. Namnet kan spegla en grupp tillhörighet men ska också klara av förändringar i den vetenskapliga systematiken.
18. Gruppnamn behöver inte motsvara taxonomiska grupper.

6.3 Motivering

6.3.1 Riktlinjer för arbete med nordsamiska artnamn

Riktlinjerna har tagits fram baserat på samtal och bakgrundslitteratur om nordsamiskt språkarbete. De lyfter fram vikten av det samiska medbestämmandet och kommer med förslag på prioriteringar i arbetet.

Riktlinjerna 1–4 är baserade på principen om självbestämmande för de samiska organisationerna och särskilt riktlinjer 2 och 3 är viktiga för att det blir en hög kvalitet i arbetet och namnen kommer kunna användas. Det är särskilt viktigt för att undvika att felaktiga namn presenteras och för att nykonstruerade namn får legitimitet.

Riktlinjer 5 och 6 syftar till att ge vägledning till hur artnamn ska lagras i Dyntaxa. De namn som rekommenderas av samisk språkvård ska också rekommenderas av Artdatabanken, men etablerade alternativa namn ska också presenteras, och alla namn ska ha en tydlig källa, något som lyfts fram som viktigt från flera håll.

Riktlinje 7 syftar till att ge en prioritering för en början av standardiseringsarbete.

Riktlinje 8 syftar till att möjliggöra att lagra icke-taxonomiska nordsamiska gruppnamn i Dyntaxa. Pseudotaxa ger en möjlighet i databasen att samla organismgrupper som är tydligt avgränsade men inte har ett gemensamt släktskap.

Riktlinje 9 är ett ambitiöst förslag på en arbetsstruktur för att möjliggöra rekommendation av nordsamiska artnamn. SLU Artdatabanken har organisatoriska muskler, kompetens och ekonomiska förutsättningar för att möjliggöra en nordsamisk artnamnskommitté. En arvoderad arbetsgrupp föreslås för att underlätta för ledamöter att avsätta sin tid till arbetet. Utformningen av en sådan kommitté skulle, i enlighet med riktlinje 1, tas fram tillsammans med Giellagáldu.

6.3.2 Kriterier för rekommendation av nordsamiska artnamn

Kriterierna är framtagna baserade på kriterier för svenska och norska artnamn som olika namnkommittéer har. De återfinns i bilaga 1. De speglar också de krav på samiska termer från Sámi Giellagáldu som återfinns i bilaga 2. Dessutom har ett antal kriterier tillagts för att ge vägledning för att hantera konflikter mellan olika artnamn och den vetenskapliga systematiken.

Kriterium 1 är en grundprincip för artnamn och för terminologiarbete som är nödvändig om man vill kunna kommunicera otvetydigt om specifika arter.

Kriterium 2 är en princip som alla namnkommittéer har, och under undersökningens gång har det blivit tydligt att den är viktig för samisk språkstandardisering också. Det är viktigt för att rekommendationerna ska bli accepterade.

Kriterium 3 ger vägledning för hantering av synonymer. Det kan komma att leda till att namn som används på den svenska och finska sidan av Sápmi blir mindre rekommenderade eftersom flest talare finns i Finnmark. Därför bör även andra väletablerade namn presenteras av Artdatabanken utöver de som rekommenderas.

Kriterium 4 är en prioriteringsordning för lånord som är baserad på SMF:s riktlinjer, punkt 12. Ordningen baseras på att de samiska språken har ett nära kulturellt och historiskt band, och att finska ligger språkligt nära samiskan.

Kriterierna 5, 6 och 8–18 är baserade på namnkommittéernas riktlinjer för artnamn och har anpassats lite till den nordsamiska situationen.

Kriterierna 2, 5–12 och 16 är baserade på Sámi Giellagáldus krav på samiska termer.

Kriterium 7 är mest relevant för de situationer då nya namn bildas. Om möjligt är det önskvärt att inte en direktöversättning av ett samiskt artnamn hänvisar till en annan art på svenska, norska eller finska. Om namnet redan är etablerat väger principen om etablerade namn tyngre, men om det går att undvika vid nybildande är det positivt.

6.3.3 Konflikter mellan olika artnamn och den vetenskapliga systematiken

Följande 5 konfliktklasser har presenterats i arbetet och dokumenterats bland artnamnen i källorna. De föreslagna riktlinjerna och kriterierna hanterar dessa konflikter på olika sätt.

A. Synonymer och dialektala varianter

Behandlas av riktlinje 5 och kriterium 3. Målet är att kunna rekommendera ett namn för varje art samtidigt som dialektala och regionala varianter också får ta plats.

B. Homonymer

Att samma namn används för flera arter är svårhanterat. Den hanteras framförallt genom att ett unikt artnamn rekommenderas.

C. Icke-taxonomiska gruppnamn

Behandlas av riktlinje 6 och kriterier 17 och 18. Grupperingar av arter enligt icke-taxonomiska grupper är inte ett problem för namnrekommendation för enskilda arter, men det kan vara svårt att presentera det icke-taxonomiska gruppnamnet för sig i Dyntaxa. Om gruppen är tydligt avgränsad skulle den kunna presenteras som ett s.k. pseudotaxon.

D. Semantisk snävhet

Är svårt att hantera generellt utan behöver bedömas från fall till fall. I vissa fall kan ett av namnen väljas för att beteckna hela arten medans andra fall kan behöva ett nytt begrepp.

E. Förväxling

Hanteras av kriterium 6 och riktlinje 2, som tillsammans förhoppningsvis leder till att förväxlingar inte uppstår. Även riktlinje 7 och kriterier 7 och 11–12 syftar till att minska sannolikheten för missförstånd och förväxling bland artnamn.

Referenser

- Aldana Shelton, D.A. (2022). *The Pite Sámi flora lexicon - morphological and sociolinguistic aspects*. Uppsala University.
- Anderson, M. (1978). *Saami ethnoecology: resource management in Norwegian Lapland*. Yale University. <https://ehrafworldcultures.yale.edu/cultures/ep04/documents/018>
- Artsdatabanken (2010). *Artsnavn*. <https://artsdatabanken.no/Aktuelt-og-innsikt/Artsnavn> [2026-04-01]
- Atran, S. (1998). Folk biology and the anthropology of science: Cognitive universals and cultural particulars. *Behavioral and Brain Sciences*, 21 (4), 547–569.
<https://doi.org/10.1017/S0140525X98001277>
- Berlin, B., Breedlove, D.E. & Raven, P.H. (1966). Folk Taxonomies and Biological Classification. *Science*, 154 (3746), 273–275. <https://doi.org/10.1126/science.154.3746.273>
- BirdLife Sverige (2025). *Uppdragsbeskrivning Taxonomikommittén*. BirdLife Sverige.
<https://birdlife.se/tk/uppdragsbeskrivning/> [2026-03-30]
- Bull Kuhmunen, A.S. (2011). Voerhtjen biesie - kråkans bo. Sydsamiska fågelbeteckningar, berättelser samt föreställningar om fåglar. i: Čieža čállosa, Gietjav tjállaga, Tjijhtje tjaalegh - *Sju uppsatser i samiska*, Institutionen för moderna språk.
- Drugge, A.-L., Fur, G. & Nordin, J.M. (eds) (2026). *Marken, vattnet, tankarna: konsekvenser för samer av svensk politik*. SOU 2026:15. Regeringskansliet. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2026/03/sou-202615/>
- Ekberg, B. (2021). *I fåglarnas värld: om den moderna ornitologins framväxt*. Carlssons.
- Finlands Artdatacenter (2026). *Artlistan*. [info.laji.fi](https://info.laji.fi/sv/lajitietokeskuksen-ohje-jatietopankki-svenska/artlistan/). <https://info.laji.fi/sv/lajitietokeskuksen-ohje-jatietopankki-svenska/artlistan/> [2026-04-01]
- Fjellheim, R. (2024). Commentary on the SODA principles and their implications for Sámi data management. *Acta Borealia*, 41 (2), 127–128. <https://doi.org/10.1080/08003831.2024.2410114>
- Heenan, P.B. (2022). Te reo Māori and settlers' vernacular plant names compared to botanical nomenclature when referring to the New Zealand flora from 1839 to 2021. *New Zealand Journal of Botany*, 60 (3), 283–296. <https://doi.org/10.1080/0028825X.2021.2019060>
- Herrmann, T.M., Brunner Alfani, F., Chahine, A., Doering, N., Dudeck, S., Elster, J., Fjellheim, E., Henriksen, J.E., Hermansen, N., Holmberg, A., Kramvig, B., Keskitalo, A.M.N., Omma, E.M., Saxinger, G., Scheepstra, A., van der Schot, J. (2023). *Comprehensive Policy-Brief to the EU Commission: Roadmap to Decolonial Arctic Research*. University of Oulu, Helmholtz-Centre for Environmental Research-UFZ, The Indigenous Voices (IVO) research group – Álgóálbmogii jienat, Arctic University of Norway UiT, Saami Council. Áltá – Kárášjohka – Leipzig – Oulu. <https://doi.org/10.25365/phaidra.400>
- Huss, L. & Lindgren, A.-R. (2011). Introduction: defining language emancipation. *International Journal of the Sociology of Language*, 2011 (209), 1–15. <https://doi.org/10.1515/ijsl.2011.018>
- Inga, B. (2007). Reindeer (*Rangifer tarandus tarandus*) feeding on lichens and mushrooms: traditional ecological knowledge among reindeer-herding Sami in northern Sweden. *Rangifer*, 27 (2), 93.
<https://doi.org/10.7557/2.27.2.163>

- Inga, B. (2008). *Traditional ecological knowledge among reindeer herders in northern Sweden*. Department of Wildlife, Fish and Environmental Studies, Swedish University of Agricultural Sciences. https://pub.epsilon.slu.se/1947/1/inga_b_lic_2008_20090303.pdf
- Inga, B. & Danell, Ö. (2012). Traditional ecological knowledge among Sami reindeer herders in northern Sweden about vascular plants grazed by reindeer. *Rangifer*, 32 (1), 1–17. <https://doi.org/10.7557/2.32.1.2233>
- Kejonen, O. (2020). North Saami, Čohkkiras variety (Sweden, Norway) – Language Snapshot. *Language Documentation and Description*, 178-185. <https://doi.org/10.25894/LDD109>
- Kejonen, O. (2023). De samiska språken i Sverige - en introduktion. i: *Bringing our languages home: samisk/svensk version*. Sametinget. 29–52. <https://sametinget.se/6003>
- Konstitutionsutskottet (1999). *Konstitutionsutskottets betänkande 1999/2000:KU6 Nationella minoriteter i Sverige*. Sveriges Riksdag. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/betankande/nationella-minoriteter-i-sverige_gn01ku6/
- Korhonen, O. (2000). Naturen i ett språkligt perspektiv. i: *Samisk etnobiologi*. Nya Doxa. 91–100.
- Kuoljok, K. (2012). *Samiska växter i Laponia*. Åjtte, Svenskt Fjäll- och Samemuseum. (Småskrifter från Åjtte 8)
- Labba, Å. (2025). *Lokal och traditionell kunskap om biologisk mångfald och hållbart sedvanebruk – Sveriges arbete nu och framåt*. Sametinget. <https://sametinget.se/kunskapsmaterial-traditionell-kunskap>
- Larsson, I. (2009). *Millefolium, rölika och näsegräs: medeltidens svenska växtvärld i lärd tradition*. Kungliga Skogs- och lantbruksakademien.
- Larsson, L.-G. (1985). Vägen till ett skriftspråk. *Tvärnsnitt*, HSFR (1985:3)
- Lundmark, L. (2008). *Stulet land: svensk makt på samisk mark*. Ordfront.
- McGlone, M.S., Heenan, P.B., Wilton, A.D. & Anderson, A. (2021). Proposal to ‘restore’ indigenous names misunderstands the complementary nature of botanical nomenclature and indigenous vernacular plant names. *New Zealand Journal of Botany*, 60 (3), 215–226. <https://doi.org/10.1080/0028825X.2021.2011752>
- Moseley, C. & Nicolas, A. (2010). *Atlas of the world's languages in danger*. 3. ed., entirely rev., enlarged and updated. UNESCO Publishing. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000187026>
- Nissen, K. (1921). Lapponian Lichen Names. i: *Studies on the Lichen Flora of Norway*. (Videnskapsselskapets Skrifter. I. Mat.-naturv. Klasse. 1921. No. 7). 238-247.
- Nortaxa (u.å.). *Statistikk*. Nortaxa - Norsk taksonomisk register. <https://nortaxa.artsdatabanken.no/statistics> [2026-04-01]
- Näringsdepartementet (2016). *Nya riktlinjer för Svenska artprojektet vid Sveriges lantbruksuniversitet*. Regeringsbeslut, Regeringen. <https://www.slu.se/globalassets/artdatabanken/delade-pdf/regbeslut-iv-9-n2016-01829-sk-svenska-artprojektet.pdf>
- Rasmussen, T. & Nolan, J.S. (2011). Reclaiming Sámi languages: indigenous language emancipation from East to West. *International Journal of the Sociology of Language*, 2011 (209). <https://doi.org/10.1515/ijsl.2011.020>

- Riksdagen (1999). *Riksdagens protokoll 1999/2000:38*. Sveriges Riksdag.
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/protokoll/riksdagens-snabbprotokoll-1999200038-torsdagen_gn0938/
- Ryd, Y. (2017). *Doahkke - fågelflock: samiska fågelnamn och myter. Tjuona: fjällgåsens hemligheter*. (Ryd, L., red.). Ord&visor.
- Samerådet (2024). *Sámi Ownership and Data Access (SODA-prinsippene)*. Sámiráđđi.
<https://www.saamicouncil.net/documentarchive/soda-no>
- Sametinget (2025). Att skydda och främja ett minoritetsspråk. <https://sametinget.se/1627> [2026-05-28]
- Sametinget (2026). *Minoritetspolitiska uppdraget*. Sametinget.se.
<https://sametinget.se/minoritetspolitiskauppdraget> [2026-04-09]
- Sámi Giellagáldu (2022). *Collection:artsdata-plante10. TermWiki*.
<https://satni.uit.no/termwiki/index.php?title=Collection:artsdata-plante10> [2026-05-26]
- Sámi Giellagáldu (2023). *Terminologiarbeid*. Veiledningshefte, Sámediggi.
https://assets.ctfassets.net/kkxfrpcp7iyu/5yHjMXDN00veN8I9AzYXNA/4e177f47631f906f4b24c357b9b70085/Terminologiarbeid_veiledningshefte_2024.pdf
- Sámi Giellagáldu (u.å.). *Om oss*. Sámi Giellagáldu. <https://www.giella.org/about> [2026-03-26]
- Siri, S.R.A. & Axelsson, P. (2024). Indigenous research data governance in Sápmi. *Acta Borealia*, 41 (2), 65–71. <https://doi.org/10.1080/08003831.2024.2410110>
- SLU Artdatabanken (2025a). *Dyntaxa*. SLU Artdatabanken. <https://www.slu.se/artdatabanken/arter-och-natur/taxonomi/dyntaxa/> [2026-03-25]
- SLU Artdatabanken (2025b) *Om Svenska artprojektet*. SLU Artdatabanken.
<https://www.slu.se/artdatabanken/om-oss/svenska-artprojektet/om-svenska-artprojektet/> [2026-03-25]
- SLU Artdatabanken (2025c). *Svenska djurnamn*. SLU Artdatabanken.
<https://www.slu.se/artdatabanken/arter-och-natur/taxonomi/svenska-namn/> [2026-03-30]
- SLU Artdatabanken (2026a). *Artfakta: varg (Canis lupus)*. <https://artfakta.se/taxa/267320> [2026-04-20]
- SLU Artdatabanken (2026b). *Artfakta: mjölke (Chamaenerion angustifolium)*.
<https://artfakta.se/taxa/222063> [2026-04-21]
- Svanberg, I. & Tunón, H. (red) (2000). *Samisk etnobiologi: människor, djur och växter i norr*. Nya Doxa.
- Svanberg, I. (2004). Samiska växtnamn och folkbotaniska uppgifter hos Johan Turi. *Svenska landsmål och svenskt folkliv*. 330, 43–50. Kungl. Gustav Adolfs Akademien för svensk folkkultur.
<https://kgaa.bokorder.se/sv-SE/article/2991/svenska-landsmal-och-svenskt-folkliv-2004>
- Svenska Botaniska Föreningen (u.å.). *Svenska Växtnamn*. <https://svenskbotanik.se/om-oss/svenska-vaxtnamn/> [2026-03-30]
- Sveriges Mykologiska Förening (2022). *Riktlinjer för svenska svampnamn*.
- SVT Nyheter (2018). *Fönsterlav eller vitmossa – vad är vad?* SVT Nyheter.
<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/jamtland/fonsterlav-eller-vitmossa-vad-ar-vad> [2026-04-20]

- Söder, T. & Parkvall, M. (2010). Samiska. i: *Sveriges nationalatlas - Språken i Sverige*. Norstedt. 122–135.
- Taura, Y., van Schravendijk-Goodman, C. & Clarkson, B. (eds) (2021). Ngā Whakamārama - Glossary. In: *Te reo o te repo – Kei konei tonu au = The voice of the wetland – I am still here*. Manaaki Whenua – Landcare Research.
https://www.landcareresearch.co.nz/assets/Publications/Te-reo-o-te-repo-vol-2/TRoTR_Kei-konei-tonu-au_Glossary_Species-List.pdf
- Taxonomikommittén (2026). TK:s principer för namnsättning av fåglar, version 2026. Asplund, G., Stervander, M., Lagerqvist, M., & Jirle, E. (red). BirdLife Sverige.
- Tunón, H. & Sjaggo, B.S. (2012). *Ájddo – reflektioner kring biologisk mångfald i renarnas spår*. (CBM:s skriftserie nr 68). Sametinget & Naptek, Centrum för biologisk mångfald.
https://pub.epsilon.slu.se/15019/8/tunon_h_etal_180122.pdf
- Vannar, I. & Wasara, A. (2023). *Rapport: Indikatorer för de samiska språkens utveckling*. Sametinget/Samiskt språkcentrum. <https://sametinget.se/6704>
- Wall Kimmerer, R. (2003). *Gathering Moss: A Natural and Cultural History of Mosses*. Oregon State University Press.
- West, H. (2021). Om jag vill utgöra ditt forskningsmaterial? I helvete heller! i: *Inifrån Sápmi: Vittnesmål från stulet land*. (Fjellgren, P. & Nord, M., red.). Verbal.

Källor till nordsamiska artnamn

- Artsdatabanken (u.å.). Nortaxa - Norsk taksonomisk register. <https://nortaxa.artsdatabanken.no/> [2026-04-01]
- Sámi Giellagáldu (u.å.). sátni.org. <https://satni.org/> [2026-04-01]
- Gunderson, I. & Ryvarden, L. (2016). *Blomster i nord*. (Hætta, O. M., trans.). Fungi flora.
- Husby, M. & Vars, P.M. (2014). *Nordsamiske fuglenavn = Davvisámegiela loddenamat*. (141). Høgskolen i Nord-Trøndelag. <https://hdl.handle.net/11250/275168>
- Lukkari, H. (2011). *Guobbarat, sámmálat, jeahkálat*. CálliidLágádus.
- Sammallahti, P. (2021). *Sámi-suoma sátnegirji = Pohjoissaame-suomi sanakirja*. Davvi Girji.
- Svonni, M. (2023). *Davvisámegiela-ruotagiela, ruotagiela-davvisámegiela sátnegirji*. Ravda Lágádus.
- Warenberg, K., Danell, Ö., Gaare, E. & Nieminen, M. (1997). *Flora i renbetesland*. (Ekendahl, B. & Bye, K., red.). Nordiskt organ för Renforskning (NOR) och A/S Lantbruksforlaget.

Bilaga 1 – Kriterier för svenska artnamn

Här presenteras kriterier från olika artnamnskommittéer bredvid varandra.

- SLU Artdatabanken – *Kommittén för svenska djurnamn*.
- Sveriges Botaniska Förening – *Arbetsgruppen för Svenska Växtnamn*.
- Sveriges Ornitologiska Förening - BirdLife Sverige – *Taxonomikommittén*.
- Sveriges Mykologiska Förening - *Arbetsgruppen för svenska svampnamn*.
- Artsdatabanken (Norge) – *Navnerådet*.

Ordningen i listan nedan utgår från *Riktlinjer för svenska namn* från Kommittén för svenska djurnamn. De andra kommittéerna har en något annan prioriteringsordning. Vissa namnskommittéer har kriterier som innehåller exempel och undantag. Här visas de förkortade; för att ta del av kommittéernas fullständiga kriterier se referenserna.

Djurnamn – ADB	Växtnamn – SBF	Fågelnamn – BirdLife	Svampnamn – SMF	Artnamn – ADB(N)
0. I första hand befattar sig namnskommittén med namn på arter och familjer			1. Namn ges i första hand till arter	
1. Om etablerade namn finns, bör dessa behållas så långt som möjligt	Etablerade namn skall inte ändras annat än i undantagsfall	1. Vid namnsättningen används i första hand redan etablerade svenska namn	3. Etablerade namn bör bibehållas. Ju mer välkänt namn, ju starkare princip	Et överordnet prinsipp er å endre minst mulig på tidligere etablerte navn
2. Namnet bör säga något om arten eller gruppen	Namnet skall säga något om växtens allmänna utseende, ekologi, ursprung eller användning	3. Fågelnamn bör vara så beskrivande som möjligt. Namn som säger något unikt om fågeln eftersträvas	11. Namnet bör säga något om arten (utseende, ekologi, lukt eller smak)	Navnet bør være beskrivende og/eller gi assosiasjoner som er karakteristiske for taksonet
3. Namnet bör inte vara direkt missvisande		2. Fågelnamn bör vara korrekta på så sätt att de på ett riktigt sätt beskriver artens utseende, levnadssätt eller läte.	(undantag till princip 3)	Navnet skal ikke være direkte misvisende

4. Namnet ska vara språkligt korrekt och ta hänsyn till svenska ordbildningsregler	Hänsyn till svenska ordbildningsregler skall tas vid namnbildningen	4. Artnamn skrivs på svenska med liten begynnelsebokstav. 5. När nya namn skapas är ambitionen att hitta namn som fungerar bra på svenska.	9. Namn ska vara språkligt korrekta och ta hänsyn till svenska ordbildningsregler	Navnet skal være språklig korrekt
5. Namnet bör vara så kort som möjligt	Namnet skall vara kort och lätt att uttala	8. Namn bör vara så korta som möjligt utan att göra avkall på övriga namnprinciper.	14. Namn bör vara så korta som möjligt	Navnet skal være så kort som mulig
6. Namnet bör vara lätt att uttala			13. Namn ska vara lätta att uttala	Navnet bør være lett å uttale
7. Flerordiga namn bör undvikas		4. I möjligaste mån skrivs artnamn ihop. Inga artnamn är tredelade.	14. Flerordiga namn bör undvikas	
8. Namn som kan leda till inbördes förväxlingsrisk bör undvikas			8. Namn får inte innebära förväxlingsrisk med andra arter	Navnet bør ikke innebære innbyrdes forvekslingsrisiko
9. Själv motsägande namn bör undvikas			8. Namn får inte vara själv motsägande	Selv motsigende navn skal unngås
10. Personnamn bör helst undvikas		3. Patronymer undviks och fasas ut	11b. Endast undantagsvis bör personnamn omfattas	
11. Det vetenskapliga namnet kan vara en inspirationskälla men bör normalt inte användas rakt av	Enkla vetenskapliga namn kan användas som svenska namn	5. Där namn från andra språk tas över försvenskas de för att bli mer lättanvändbara.	10. Namn ska inte omfatta utländsk (inkl. latinsk) stavning. I vissa fall kan försvenskning vara ett alternativ	De vitenskapelige navnene og andre lands populærnavn (trivialnavn) kan godt brukes som utgangspunkt for norske navn

12. Humoristiska och fantasifulla namn är tillåtna, men får inte vara löjeväckande eller anstötande	Löjeväckande namn skall inte användas. Rena fantasinamn skall användas i sista hand	7. Nedsättande benämningar i artnamnen undviks och äldre namn kan i vissa fall ersättas.	7. Namn får inte vara löjeväckande eller anstötande, men humoristiska och fantasifulla namn är tillåtna	
13. Hellre vackra och intresseväckande namn än sådana som ger negativa associationer			7. Vackra och intresseväckande namn är rekommenderade.	Vakre og interessevekkende navn bør tilstrebes framfor navn som gir negative assosiasjoner
14. Namnet bör vara tidlöst. Ord som "allmän", "vanlig" eller "dansk" bör undvikas	Uttryck som "vanlig" och "allmän" i namnet skall undvikas		11cd. Endast undantagsvis bör tids-, plats- eller utbredningsbundna namn användas	Bruken av begrepet «vanlig» skal som hovedregel unngås på artsnivå
15. "Större" och "mindre" föredras framför "stor" och "liten". Helst bör dessa epitet undvikas			16. Om flerordiga namn måste användas bör adjektiven "större" & "mindre" prioriteras framför "stor" & "liten"	
16. Om norska, danska eller finlandssvenska namn finns för en viss art bör dessa värderas för att i görligaste mån nå ett enhetligt namnskick inom Norden	Namnskicket bör i möjligaste mån ansluta till danska och norska namn på motsvarande arter	9. Om valet av namn i övrigt är egalt bör det väljas som i möjligaste mån liknar det engelska namnet.	12. Först när det är svårt att finna namn som ankyter till utseende, ekologi eller lukt & smak, kan inspiration hämtas, i prioritetsorning, från a) norska, danska eller finlandssvenska namn eller b) det vetenskapliga namnet (om detta inte är missvisande) och c) äldre publicerade namn	Svenske eller danske populærnavn bør brukes dersom de vurderes som gode og kan oversettes direkte til et godt norsk navn

17. Vid sammansatta namn bör de enskilda ordleden vara lätt identifierbara för att undvika missförstånd		4. Där antingen gruppnamnet eller det beskrivande attributet består av ett sammansatt ord särskrivs namnet	13. Ordleden ska inte vara möjliga att sammanblanda	Ved bruk av sammensatte navn bør de enkelte ordene være lett å identifisere for å unngå misforståelser
18. Namnet får gärna spegla en grupptillhörighet, men hela systematiken bör inte avspeglas i artnamnet		2. I möjligaste mån bör fågelnamn även återspegla artens släktskap.	<i>(behandlas i särskilda riktlinjer om namnkomprimering)</i>	Navnet kan gjerne gjenspeile gruppetilhørighet, men skal også tilstrebe å være robust i forhold til endringer i klassifisering av gruppen
19. Gruppnamn behöver inte motsvara taxonomiska grupper			5. Namn ska kunna överleva förändringar i taxonomin	
20. En av flera arter i en grupp bör inte ha enbart det namn som används som gruppnamn			6. Namn som används som gruppnamn bör helst inte ges till en enskild art	Art og slekt bør ikke ha samme navn hvis slekten har flere arter i Norge
21. Om flera olika högre taxonomiska nivåer ska ha svenska namn, bör de helst ha olika namn			2. Namn på olika taxonomiska nivåer ska vara olika	
		3. Överlag föredras namn som inte har koppling till människan		

		6. Arter tilldelas så konsekventa namn som möjligt, särskilt när det finns attribut eller led med flera möjliga språkliga alternativ.		
		Av underartsnamnet bör det framgå vilken art taxonet tillhör. Principen att inga namn bör vara tredelade frångås för underartsnamn		I tilfeller hvor en art har flere underarter, varieteter, former (infraspesifikke taksoner) i Norge, skal arten beholde det eksisterende navnet som hovedregel. De infraspesifikke taksonene gis egne norske navn
			4. Namn som använts under en tidigare period men inte blivit etablerade kan, men behöver inte återanvändas	

			15. För namn som med <i>nödvändighet</i> måste bli långa bör strävan vara att hitta, i prioritetsordning, a) ett sammansatt 2-3 ordigt namn med så få stavelser som möjligt, b) ett sammansatt 3(-4)-ordigt namn så länge detta inte är otympligt att uttala och c) ett flerordigt namn med 3-4 ordled	
--	--	--	---	--

Källor: SLU Artdatabanken 2025c, Sveriges Botaniska Förening u.å., Taxonomikommittén 2026, Sveriges Mykologiska Förening 2022, Artdatabanken 2010.

Bilaga 2 – Krav på samiska termer

I skriften Veiledningshefte Terminologiarbeid från Sámi Giellagáldu listas krav på samiska termer under avsnitt 6.3.2., för att termens innehåll ska vara tydligt och förståeligt. De presenteras här i egen översättning från norska.

- Termen ska vara förståelig
- Termen ska bli etablerad och tas i bruk i fackmiljöer
- Termen ska passa in i språksystemet, fonologin, morfologin och syntaxen
- Termen ska inte ge felaktig information
- Termen ska vara enkel (en term - ett begrepp)
- Termen ska vara effektiv och passa till språket
- Termen ska vara utvecklad för text

Källa: Sámi Giellagáldu 2023, s. 13

Bilaga 3 – Andra relevanta källor till nordsamiska artnamn

Under sökandet för publicerade nordsamiska artnamn kom det upp många verk som är möjliga källor till nordsamiska artnamn. De som inte uppfyllde kriterierna för att användas i denna undersökning presenteras i en lista härunder.

Naturböcker

Samiska växter i Laponia – Kajsa Kuoljok
Šattut Sámis – Toivo Lukkari och Heikkiarmas Lukkari
Šaddonamahusat – Samuli Aikio
Sámegiell loddenamahusat – Samuli Aikio
Sámi lottit – Heikkiarmas Lukkari & Aage Solbakk
Lottit luonddus – Anja Vest-Aikio, Jouni Aikio & Esko Aikio
Divrrit – Heikkiarmas Lukkari
Davvi mearaid ja čázádagaid guolit ja njiččehasat – Nils Ole Gaup
Jahki sámis – Marit Mikkelsdatter Eira Murud
Luoddu láhjit – Máret Sára
Medisinplanter i Norge – Rolv Hjelmstad
Šattut Guoládaga sámiid eallimis – Svetlana Zaborščikova

Ordböcker och ordlistor

Sámi-duiska sátnegirji – Pekka Sammallahti & Klaus Petter Nickel
Stor norsk-samisk ordbok – Davvi girji
Neahttagisánit – UiT - Norges arktiska universitet
Giellatekno Webdict – UiT - Norges arktiska universitet
Nettisanakirja – Jouni A. Vest
Sátnegirji – Skuolffi
Lintunimihaku – Tapio Ryhänen

Äldre litteratur

Lappisk Ordbok – Konrad Nielsen
Svensk-Lapsk förteckning över djurnamn och växtnamn – Björn Collinder
Lappiske Plantenavne – Just Qvigstad
Lappiske Fuglenavne – Just Qvigstad
Lappiske Navne paa Pattedyr, Krybdyr og Padder, Fiske, Leddyr og lavere Dyr – Just Qvigstad
Flora lapponica – Carl von Linné
Fauna svecica – Carl von Linné
Flora norvegica – Johan Ernst Gunnerus

Beskrivelse over Finmarkens Lapper, deres Tungemaal, Levemaade og forrige
Avgudsdyrkelse, oplyst ved mange Kaabberstykker – Knud Leem
Lapponian lichen names – Kristian Nissen

Barnböcker

Šattut = Planter – Ingunn Olsen
Eallit ja lottit = Dyr og fugler – Ingunn Olsen
Šattut – Haldis Balto
Eallit Sámis – Heikkiarmas Lukkari
Loddi – Frette Thor

Studier

Saami Ethnoecology – Myrdene Anderson
Reindeer (*Rangifer tarandus tarandus*) feeding on lichens and mushrooms: traditional
ecological knowledge among reindeer-herding Sami in northern Sweden – Berit Inga
Traditional ecological knowledge among Sami reindeer herders in northern Sweden about
vascular plants grazed by reindeer – Berit Inga & Öje Danell
Ájddo - reflektioner kring biologisk mångfald i renarnas spår – Håkan Tunón & Brita Stina
Sjaggo
Myrens betydelse för renen och renskötseln – Ann-Catrin Blind m.fl.

Arkiv och bibliotek

Ájtte, svenskt fjäll- och samemuseum, Jokkmokk
Samernas bibliotek, Jokkmokk
Sametingets bibliotek, Karasjok
Institutet för språk och folkminnen, Uppsala och Umeå
Nordiska Museets arkiv, Stockholm
Uppsala universitets handskriftsavdelning, Uppsala

Databaser

YSO - Allmän finländsk ontologi – Nationalbiblioteket i Finland
Carlotta – Ájtte
Wikidata – Wikimedia Foundation

Bilaga 4 – Intervjumall

Del 1: Introduktion (5 min)

Berätta kortfattat om vem jag är, syftet med intervjun och med undersökningen, och upplägget för intervjun. Fråga om inspelning.

Fråga om personalia och deras språkbakgrund.

- Var är du född & uppvuxen? Var bor du nu?
- Hur och när har du lärt dig nordsamiska?
- Hur gammal är du?
- Hör din släkt till någon sameby?
- Känner du till om du talar någon särskild dialekt av nordsamiska?

Del 2: Arter och namn (strukturerat) (15 min)

Visa bild på art och dess svenska och vetenskapliga namn via skärmdelning, 30 ggr.

Fråga *Vad skulle du kalla denna på nordsamiska?*

Fråga *Känner du till några andra namn för arten på nordsamiska?*

Om namn annorlunda än i skriftlig källa: fråga *Hur skulle du stava namnet?*

Om relevant: fråga *Känner du till namnet X som jag hittat i skriftliga källan Y?*

Del 3: Användningen av artnamn generellt (semistrukturerat) (5 min)

Fråga *I vilka sammanhang använder du nordsamiska namn på arter?*

Fråga *Vart vänder du dig till för information om nordsamiska namn på arter?*

Fråga om syn på standardisering

Del 4: Avslutning (5 min)

Tacka så mycket, och berätta igen vad som ska göras med informationen från intervjun.

Bilaga 5

Bildspel till intervjuerna

Erik Christiansson

ARTDATABANKEN

Alexandre Buisse, CC BY-SA 3.0, via [Wikimedia Commons](#)

Ren | *Rangifer tarandus tarandus*

Uusijani, CC0 1.0, via [Wikimedia Commons](#)

Järv | *Gulo gulo*

Mike Pennington, CC BY-SA 2.0, via [Wikimedia Commons](#)

Hare | *Lepus timidus*

Charles J Sharp, CC BY-SA 4.0, via [Wikimedia Commons](#)

Älg | *Alces alces*

Bengt Nyman, CC BY-SA 4.0, via [Wikimedia Commons](#)

Ekorre | *Sciurus vulgaris*

Juan Lacruz, CC BY 3.0, via [Wikimedia Commons](#)

Kungsörn | *Aquila chrysaetos*

Bouke ten Cate, CC BY-SA 4.0, via [Wikimedia Commons](#)

Lavskrika | *Perisoreus infaustus*

Alastair Rae, CC BY-SA 2.0, via [Wikimedia Commons](#)

Spillkråka | *Dryocopus martius*

Francis C. Franklin, CC BY-SA 3.0, via [Wikimedia Commons](#)

Domherre | *Pyrrhula pyrrhula*

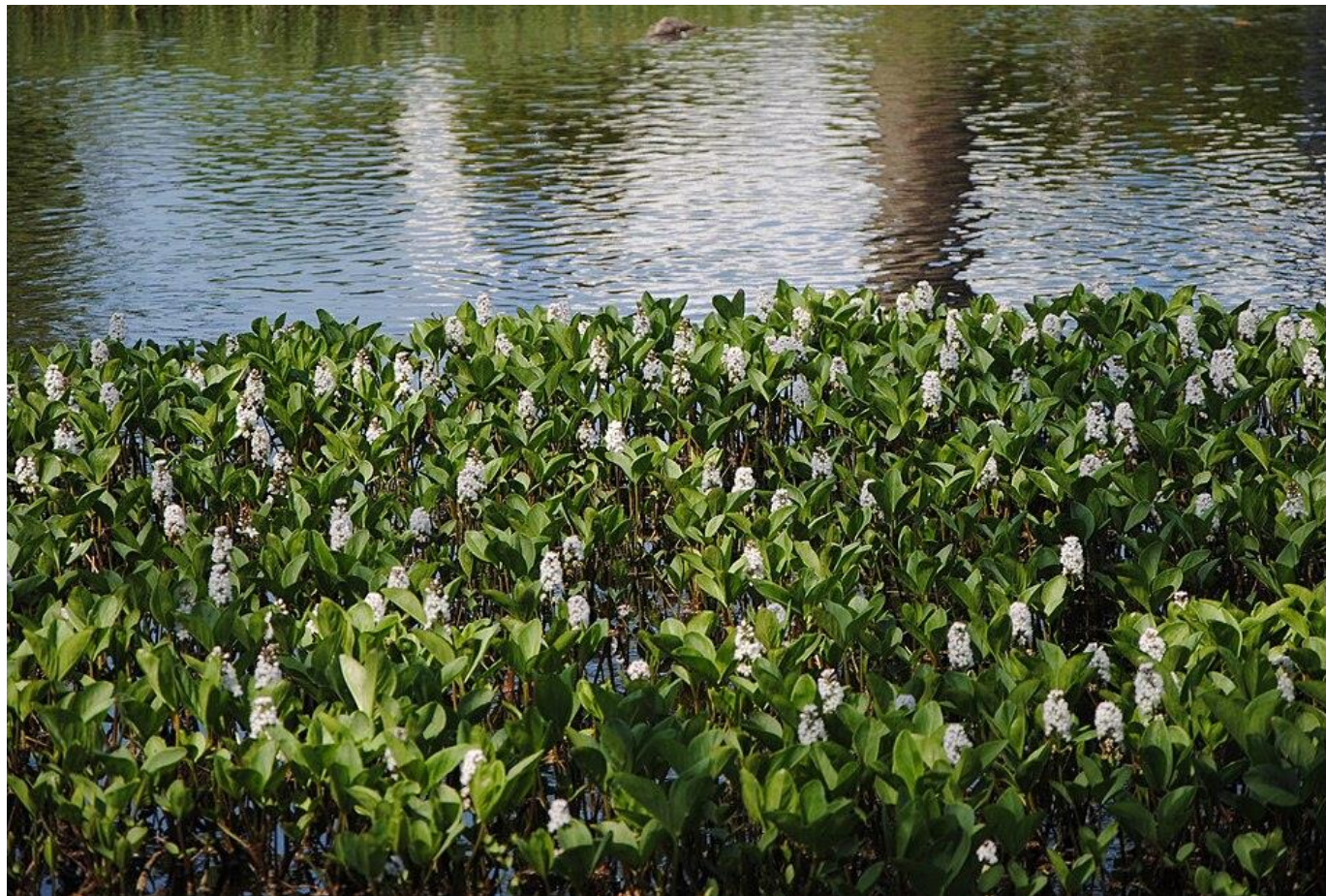
Per Harald Olsen, CC BY-SA 3.0, via [Wikimedia Commons](#)

Dalripa | *Lagopus lagopus*

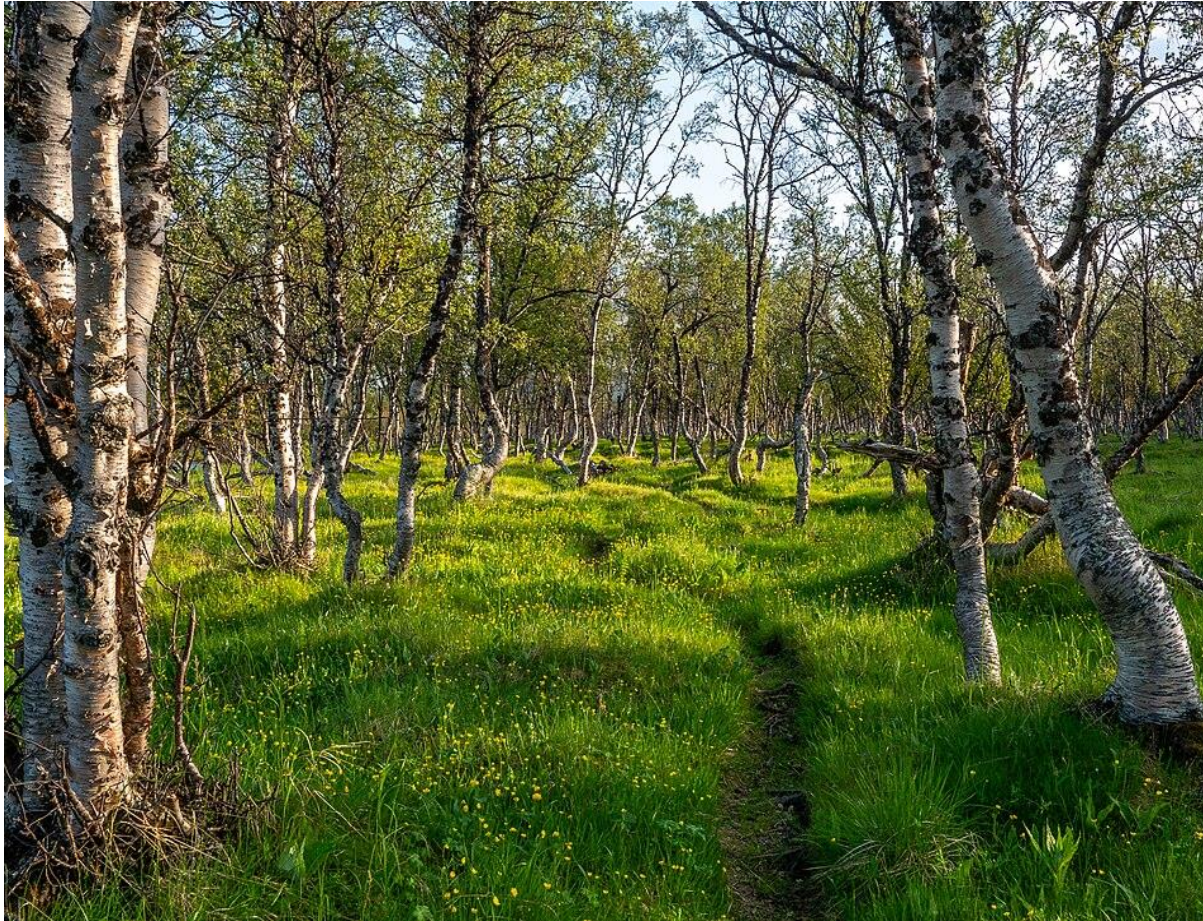
Björn S, CC BY-SA 2.0 / Danny S, CC BY-SA 4.0, via [Wikimedia Commons](#)

Fräkenväxter | *Equisetum* spp.

Bernt Fransson, CC BY-SA 4.0, via [Wikimedia Commons](#)

Vattenklöver | *Menyanthes trifoliata*

Reinhold Möller, CC BY-SA 4.0, via [Wikimedia Commons](#)

Glasbjörk | *Betula pubescens*

Steve B, CC0 1.0, via [Wikimedia Commons](#)

Dvärgbjörk | *Betula nana*

LadyLilacPhoto, CC BY-SA 4.0, via [Wikimedia Commons](#)

Tall | *Pinus sylvestris*

DimiTalen, CC0 1.0, via [Wikimedia Commons](#)

Gran | *Picea abies*

Mshuang2, CC0 1.0, via [Wikimedia Commons](#)

Asp | *Populus tremula*

Skogsfrun, CC BY-SA 3.0, via [Wikimedia Commons](#)

Sälg | *Salix caprea*

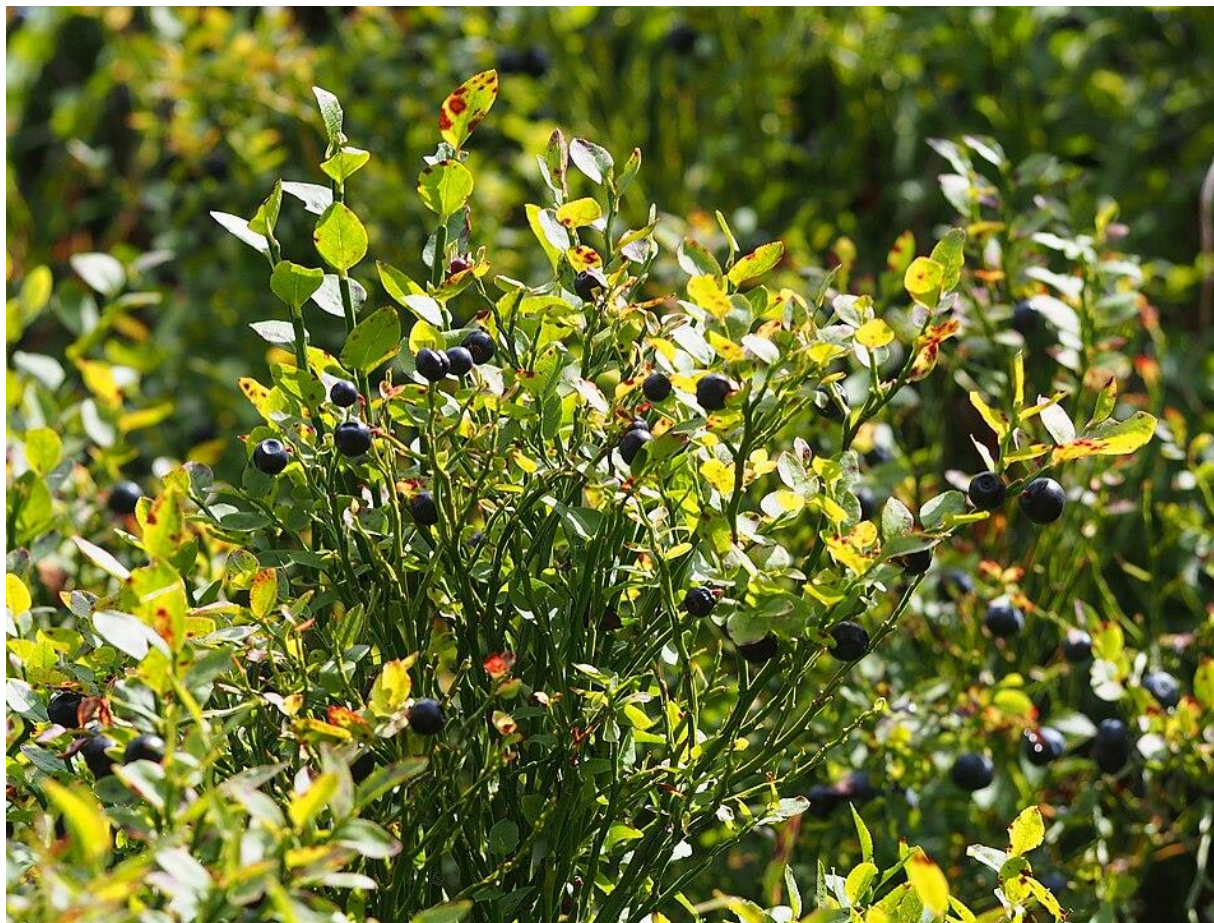
Momo, CC BY-SA 3.0 / Robert Flogaus-Faust, CC BY 4.0, via [Wikimedia Commons](#)

Viden | *Salix spp.*

Philipum, CC0 1.0, via [Wikimedia Commons](#)

Hjortron | *Rubus chamaemorus*

Agnieszka Kwiecień, CC BY-SA 4.0, via [Wikimedia Commons](#)

Blåbär | *Vaccinium myrtillus*

Thom Quine, CC BY-SA 3.0, via [Wikimedia Commons](#)

Nordkråkbär | *Empetrum nigrum subsp. hermaphroditum*

Robert Flogaus-Faust, CC BY 4.0, via [Wikimedia Commons](#)

Fjällkvanne | *Angelica archangelica* subsp. *archangelica*

Tournasol7, CC BY 4.0, via [Wikimedia Commons](#)

Ängssyra | *Rumex acetosa*

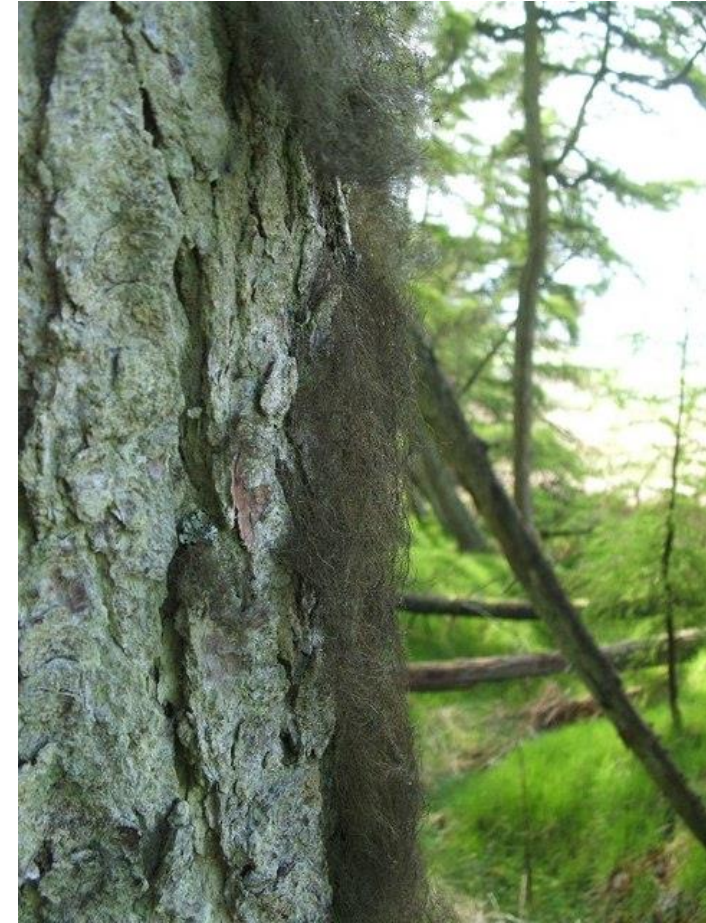
Anna Kosheleva, CC BY 4.0 / Aihioja, CC0 1.0, via [Wikimedia Commons](#)

Renlavar | *Cladonia* sect. *Cladina*

Jason Hollinger, CC BY 2.0, via [Wikimedia Commons](#)

Påskrislav | *Stereocaulon paschale*

Bengt Oberger, CC BY-SA 4.0 / Lairich Rig, CC BY-SA 2.0, via [Wikimedia Commons](#)

Tagellavar | *Bryoria* spp.

Dichbauch, CC BY-SA 2.5, via [Wikimedia Commons](#)

Väggmossa | *Pleurozium schreberi*

Fungus Guy, CC BY-SA 3.0 / Hermann Schachner, CC0 1.0, via [Wikimedia Commons](#)

Vitmossor | *Sphagnum* spp.

Georgij Chernilevskij, CC BY-SA 4.0, via [Wikimedia Commons](#)

Klibbticka | *Fomitopsis pinicola*

Bilaga 6 – Artnamn från skriftliga källor

Taxon nr	Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Alla källor överens?	Nordsamiskt namn enligt skriftliga källor		
(enl källa)	Artfakta	Artfakta		GG (r)	GG (a)	RDS
1	tamren	<i>Rangifer tarandus tarandus</i>			boazu	boazu
2	järv	<i>Gulo gulo</i>	ja	geatki		geatki
3	skogshare	<i>Lepus timidus</i>	ja	njoammil		njoammil
4	älg	<i>Alces alces</i>		sarvva	ealga	sarva, ealga
5	ekorre	<i>Sciurus vulgaris</i>	ja	oarri		oarri
6	kungsörn	<i>Aquila chrysaetos</i>	ja		goaskin	goaskin
7	lavskrika	<i>Perisoreus infaustus</i>	ja		guovssat ¹	guovssat
8	spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>		ruovddagas		
9	domherre	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	ja	ruksešruoivil ¹		ruksešruoivil
10	dalripa	<i>Lagopus lagopus</i>	ja	rievssat		rievssat
11	fräknar	<i>Equisetum spp.</i>		hoašša	gorddehat, easki	gorddet, oašši
12	vattenklöver	<i>Menyanthes trifoliata</i>		muošká	njuohcu, muoškkáš, rágirássi	muoškkáš
13	glasbjörk	<i>Betula pubescens</i>			soahki, sieivasoahki	soahki
14	dvärgbjörk	<i>Betula nana</i>	ja		skierri	skierri
15	tall	<i>Pinus sylvestris</i>	nästan		beahcešattut	beahci
16	gran	<i>Picea abies</i>	nästan		guossa	guossa
17	asp	<i>Populus tremula</i>	ja	suhpi ^{1,2,3,4}		suhpi
18	sälg	<i>Salix caprea</i>		šállja ¹	ráidá ^{1,4,5}	šállja
19	viden	<i>Salix spp.</i>	ja		siedga	siedga
20	hjortron	<i>Rubus chamaemorus</i>			láttat, luomi	
21	blåbär	<i>Vaccinium myrtillus</i>		sarrit	sarri	sarrit
22	nordkråkbär	<i>Empetrum nigrum subsp. hermaphroditum</i>			vuoražasmuorji	čáhppesmuorji, vuoražasmuorji
23	fjällkvanne	<i>Angelica archangelica subsp. archangelica</i>		boska ^{2,3,4,5,6,7}	olbmoborranrássi ^{2,4,6} , fádnu ⁵	boska
24	ängssyra	<i>Rumex acetosa</i>			sáltesuoidni ⁴ , juopmu ^{2,3,5,7,8} , gieddejuopmu ^{2,4,8}	juopmu
25	renlavar	<i>Cladonia sect. Cladina</i>			jeagil, roancejeagil, ránesjeagil	jeagil
26	påskrislav	<i>Stereocaulon paschale</i>	ja		smarvejeagil	
27	tagellavar	<i>Bryoria spp.</i>			lahppu	
28	väggmossa	<i>Pleurozium schreberi</i>	ja			
29	vitmossor	<i>Sphagnum spp.</i>		darfesámmálat	darffit, guovdojeagil	
30	klibbticka	<i>Fomitopsis pinicola</i>		guttočátná	nivssat	
				Noter i GG - ¹ Konrad Nielsen; ² Jørn Inge Eira; ³ Blomster i nord; ⁴ Máret Sára; ⁵ Jahki Sámis; ⁶ Medisinplanter i Norge; ⁷ Myrdene. Förkortningar för källorna: GG - Giellagáldus ordlistor; RDS - Ruotagiela-davvisámegiela sátnegirji; SSS - Sámi-suoma sátnegirji; NT -		

SSS	NT (r)	NT (a)	NF	FIR (r)
boazu	boazu	goddi		
geatki	geatki			
njoammil	njoammil			
ealga, sarvva, sarva	sarvva	ealga		
oar'ri	oarri			
goaskin	goaskin		goaskin	
guovssat	guovssat		guovssat	
gieraš, ruovddagas, stuorračáihni	ruovddagas		ruovddagas	
rukksesruoivil	rukksesruoivil		rukksesruoivil	
rievssat	rievssat		rievssat	
čuoŋnjátrássi, gordesuoidni, hoas'ša, lađassuoidni	hoasša			
muoskkáš, muošká, njuohcu	muošká	čáhcerágit, muoskkáš, njuohcu		muošká
soahki, rangesoahki	soahki	lageš, sieivasoahki		
skier'ri	skierri			skierri
beahci	beahci			
guossa, čikŋaguossa	guossa			
suhpi	suhpi			
ráidá, šállja	šállja	ráidá, sállja		
siedga	siedga			
luomi, láttat, jámešbánit	luomi	láttat		luomi
alitmuorji, eartabiel'lu, sarrit, sarri, sarrin	sarrit	alitmuorjedanas, sarri, sarritdanas		sarrit
čuopmajas, čáhppesmuorji, stuorračáhppesmuorji, muorji, vuoražasmuorji, vuorčámuorji, gáranasbaika	čáhppesmuorji	muorjedanas, vuoražasmuorji		čáhppesmuorji
borranrássi, olbmoborranrássi, ráserrássi, rássi, boska	boska	fádnun, olbmoborranrássi		boska
gieddejuopmu, juopmu	gieddejuopmu	juopmu		juopmu
bohccėjeagil				
smarvejeagil		smarvejeagil		smarvejeagil
	sámmálat			
seaidnešámil				
darfi, darffit				
	guttocatna	nivssat		

anter i Norge; ⁷ Myrdene Anderson; ⁸ Boazoguohtoneatnamiid šattut. Se Sámi Giellagáldu 2022.

sámi-suoma sátnegirji; NT - Nortaxa; NF - Nordsamiske fuglenavn; FIR - Flora i renbetesland; BIN - Blomster i Nord; GSJ - Guobbarat, sámmálat, jeahkálat

<i>FIR (a)</i>	<i>BIN (r)</i>	<i>BIN (a)</i>	<i>GSJ (r)</i>	<i>GSJ (a)</i>
	arsagordi			
muoškkáš, njuohcu	muoskkaš	njuohcššu		
	soahki			
	skierri			
	beahci			
	suhpi			
	stuora siedga			
	-siedga			
láttat	luomi	láttat		
sarri	sarrit			
	čáhppesmuorji	muorji		
olbmoborranrássi	boska			
gieddejuopmu	juopmu			
			-jeagil	
			smarvejeagil	
			-lahppu	
			seaidnesámil	
			darffit	
			guttočátná	nivssat

Bilaga 7 – Artnamn från intervjuerna

Taxon nr	Svenskt namn	Vetenskapligt namn			Nordsamiskt namn enligt språkmästare	
	Artfakta	Artfakta	Alla språkmästare överens?	Namn från språkmästare	Intervju 1	Kommentarer från språkmästare 1
1	(tam)ren	<i>Rangifer tarandus tarandus</i>	ja	boazu	boazu	vildren goddi
2	järv	<i>Gulo gulo</i>	ja	geatki	geatki	
3	(skogs)hare	<i>Lepus timidus</i>	ja	njoammil	njoammil	
4	älg	<i>Alces alces</i>	ja	sarvva	sarvva	
5	ekorre	<i>Sciurus vulgaris</i>	ja	oarri	oarri	
6	kungsörn	<i>Aquila chrysaetos</i>	ja	goaskin, goaskim	goaskin	
7	lavskrika	<i>Perisoreus infaustus</i>	ja	guovssat, guovssahas	guovssat	
8	spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>		čaihni*		čaihni för alla hackspettar
9	domherre	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>		ruksešroaivil		
10	dalripa	<i>Lagopus lagopus</i>		rievssat, giron	rievssat	
11	fråknar	<i>Equisetum spp.</i>		gorde, gorddet*		sjöfråken gorddet , inget samlingsnamn
12	vattenklöver	<i>Menyanthes trifoliata</i>				
13	(glas)björk	<i>Betula pubescens</i>	ja	soahki	soahki	skiljer på mörk och ljus björk
14	dvärgbjörk	<i>Betula nana</i>	ja	skierri	skierri	
15	tall	<i>Pinus sylvestris</i>	ja	beahci	beahci	
16	gran	<i>Picea abies</i>	ja	guossa, gussa	gussa	
17	asp	<i>Populus tremula</i>	ja	suhpi, suhppi	suhpi	
18	sälg	<i>Salix caprea</i>		siedga, salga, sallja*	siedga	samlingsnamn för viden, bara olika storlekar
19	viden	<i>Salix spp.</i>	ja	siedga, sierga	siedga	samlingsnamn för viden, bara olika storlekar
20	hjortron	<i>Rubus chamaemorus</i>	ja	láttat, lattagat	lattagat, luopmanat	luopmanat längre norrut
21	blåbär	<i>Vaccinium myrtillus</i>	ja	sarrit, sarrihat	sarrit	
22	(nord)kråkbär	<i>Empetrum nigrum subsp. hermaphroditum</i>		garjamuorji, čáhppesmuorji*	garjamuorji	
23	(fjäll)kvanne	<i>Angelica archangelica subsp. archangelica</i>		bosku, fadnu*	bosku	
24	ängssyra	<i>Rumex acetosa</i>	ja	jupmu, juobmu, juomo	jupmu	samma namn för ängssyra och fjällsyra
25	renlavar	<i>Cladonia sect. Cladina</i>	ja	jeagil*	jeagil	olika namn för olika renlavar
26	påskrislav	<i>Stereocaulon paschale</i>		jeagil, gieđgegadna*		
27	tagellavar	<i>Bryoria spp.</i>	ja	lahppu*	lahppu	
28	väggmossa	<i>Pleurozium schreberi</i>		seamul, seapmul*	seamul	
29	vitmossor	<i>Sphagnum spp.</i>		darffit, seamul, seapmul*	seamul	
30	klibbticka	<i>Fomitopsis pinicola</i>		čatna, nivssat, gáica*		

Taxon nr				
	Intervju 2	Kommentarer från språkmästare 2	Intervju 3	Kommentarer från språkmästare 3
1	boazu		boazu	vildren goddi
2	geatki		geatki	
3	njoammil		njoammil	
4	sarvva	Flera specifika namn efter kön och ålder	sarvva	
5	oarri		oarri	
6	goaskin	havsörn mearra-goaskin	goaskim	
7	guovssat	liknar ordet för norrsken guovsahat	guovssahas	
8		vet ej, ruovddagas kanske lulesamiska		čaihni för alla hackspettar
9	ruksešroaivvil		ruksešroaivvil	
10	giron		rievssat	
11		gorddet för skogsfräken?	gordde	
12				
13	soahki		soahki	ungbjörk latnji
14	skierri		skierri	fjällbjörk lages
15	beahci		beahči	
16	guossa		guossa	
17	suhppi		suhpi	
18	salga	šallja längre norrut	sallja	
19	siedga		siedga/sierga	
20	lattat	luomi längre norrut	láttat	vissa säger luomi
21	sarrit, sarrihat		sarrit	
22	garjamuorji		čáhppesmuorji	kallas även garjamuorji , men förmodligen direktöversättning
23		ettårig fadnut , tvåårig boska		ettårig fadnu , tvåårig bosko
24	juobmu		juomo	
25	jeagil		jeagil	
26		lavar på sten giedgegadna ("stenflingor")		jeagil för all slags lav som renen äter
27	lahppu	samma för alla hängande lavar	lahppu	
28		seamul för olika mossor		seapmul för alla mossor
29	darffit			seapmul för alla mossor
30		čatna och nivssat generellt för tickor		tickor generellt gáihča/gáica (samma ord som sv. get)

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU kan publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver i sådana fall godkänna publiceringen. I samband med att du godkänner publicering kommer SLU även att behandla dina personuppgifter (namn) för att göra arbetet sökbart på internet. Du kan närsomhelst återkalla ditt godkännande genom att kontakta biblioteket.

Även om du väljer att inte publicera arbetet eller återkallar ditt godkännande så kommer det arkiveras digitalt enligt arkivlagstiftningen.

Du hittar länkar till SLU:s publiceringsavtal och SLU:s behandling av personuppgifter och dina rättigheter på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>

☒ JA, jag, Erik Christiansson, har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

☐ NEJ, jag ger inte min tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.